

Skype'i turundusjuht Andrus Purde: „Ära lõpeta tööd enne, kui asi valmis on!”

Loe lk 10-12

Eesti esimene
investeeringuklubi sai
kaheaastaseks
Lk 8-9

Käsimüügiravimid
supermarketitesse: poolt
või vastu?
Lk 14-15

Kas tööd leida on kerge või
raske?
Lk 16

Ka Noa ei alustanud ehitust
vihmasaju ajal. – Warren
Buffett
Lk 17

EBS representatives at
Universidade de Lisboa
Lk 23

Nädal aega 100 krooniga
– kas see on tänapäeval
võimalik?
Lk 27

Sisukord

Peatoimetaja veerg	2
EBS otsib äristaari	3
Uudised	4
Double Degree with Lancaster University Management School	5
Reality show in EBS	5
Magistrite Klubi nimelise auditooriumi avamine	6
Intervjuu Raivo Varega	7
Eesti esimene investeerimisklubi sai kaheaastaseks	8-9
Skype'i turundusjuht Andrus Purde: „Ära lõpeta tööd enne, kui asi valmis on!” ...	10-12
Käsimüügiravimid supermarketitesse: poolt või vastu?	14-15
Näpunäiteid efektiivseks töö otsimiseks! ...	16
Ka Noa ei alustanud ehitust vihmasaju ajal. – Warren Buffett	17
„Kui ükskõiksuse eest makstaks dividende, teeniksid ameeriklased puudulikelt majandusteadmistelt hiigelkasumi.” – USA kaubandusminister Luther H. Hodges ..	18-19
Vabatahtlikuna Hispaanias	20-21
Kas on õige aeg pöörata pilgud taas Balti turgudele?	22-23
EBS representatives at Universidade de Lisboa	23
Joonas Lindgren – future king of sailing. ...	24
Mysteries of Financial Reporting	25-26
Nädal aega 100 krooniga – kas see on tänapäeval võimalik?	27
Tudeng vs. õppejõud	28-29
Tudengisudoku	29
Raamatusoovitusi	30
Galerii: Tudengipäevade paraad	31

Toimetatus

Peatoimetaja: Liisi Poomann

Küljendaja: Piret Lain

Keeletoimetajad: Killu Paldrok, Nicola Hijlkema

Fotograafid: Margus Press, Dmitri Korobtsov,
Fred-Ander Pärn

Toimetatus: Ants Liivat, Lusine Allahverdjian,
Luise Savik, Andreas Tiik, Piret Merimaa, Elis
Madi, Mari-Liis Kärpuk, Raido Reiska, Mall Abel,
Ludmilla Podolski

Kirjutage meile: liisi.poomann@ebs.ee

Helistage: 665 1365

Või astuge läbi: ruum 208

Väljaandja: EBSi üliõpilasesindus

Trükk: EBS Print

Tiraaž: 1000

Kuidas mõjutab ilm meie meeleolu?

Täna hakkasin ma mõtlema, et kui tihti me süüdistame teisi inimesi selles, milles me tegelikult ise süüdi oleme. Kõik oma mõõdalaskmised ja tegematajätmised tahaks kirjutada hoopis nende arvele, kes meie arvates on meil mingi tahtmise saavutamisel või tegude tegemisel tee peal ees. Ometi on see hoopis meie oma rumal mõte, mis otsib vabandusi sellele, miks mitte midagi teha.

Inimesi mõjutavad sellised pisiasjad nagu vihm, tuul ja päike. Loomulikult ei saa seda pahaks panna, kui tiibur ei välju Soome poole, sest tuul on liiga tugev, kuid inimeste emotsioonid selles suhtes on dramaatilised. Kõik teised on süüdi nende halvas tujus ja selles, et nemad ei saa nüüd omi asju teha, sest tiiburid ei liigu. Vihmase ilmaga räägivad inimesed, et neil on sombuse ilma depressioon. Kas ilm muudab nad depressiivseks? Seda kuulates tekib mul tunne, et see heaoluühiskond viib ükskord maailma hukuni, sest nii nõme ei saa ju maailm olla, et isegi vihmase ilma depressioniste suudaks välja kannatada...

Ometigi liigub suur hulk inimesi selle poole, et saavutada heaoluühiskonna tippmudel.

Mulle tundub, et siis, kui see heaolu on saavutatud, lähevad inimesed ahneks, kuna nad ei suuda enam endale heaolu versioone välja mõelda. Tekib lõputu AHNUS heaolu järele ja minnakse oma otsingutes n-ö hulluks. Nagu

Liisi Poomann.

naudingutsijad, ekstreemsuste otsijad jne. Tegelikult peab igaüks ise välja mõtlema, kust lähevad tema piirid ning kus on see tasakaal, mida saavutada tahetakse, ning selle juures ise rahulikuks jääma ja tehtut hindama.

Meeldivat lugemist,

Liisi Poomann.

Business joke about managers and engineers

A man flying in a hot air balloon realizes he is lost. He reduces his altitude and spots a man in a field down below. He lowers the balloon further and shouts, “Excuse me, can you tell me where I am?”

The man below says, “Yes, you’re in a hot air balloon, about 30 feet above this field.”

“You must be an engineer,” says the balloonist.

“I am. How did you know?”

“Everything you told me is technically correct, but it’s of no use to anyone.”

The man below says, “You must be in management.”

“I am. But how did you know?”

“You don’t know where you are, or where you’re going, but you expect me to be able to help. You’re in the same position you were before we met, but now it’s my fault.”

EBS otsib äristaari

Luise Savik

Tudengipäevadel korraldas EBSi üliõpilasesindus Tammsaare pargis ürituse „EBS otsib äristaari”, kus osavõtjatel oli võimalus panna proovile oma kauplemisoskus ning vahetada EBSi logoga pastakas võimalikult väärtusliku asja vastu.

Üritusele sai registreerida nii varem kui ka kohapeal. Eelregistreerimisega saadi kokku viis võistkonda, kohapeal lisandusid veel kolm võistkonda. Iga võistkond koosnes kahest kuni kolmest liikmest ning igas grupis oli ka üks juhendaja, kelleks oli EBSi tudeng. Igale osavõtjale ning korraldajale anti selga valge T-särk kirjaga „EBS otsib äristaari”. Ürituse õhtujuhid olid Mari Süda ning Liina Oolup. Kui kõigil osavõtjatel oli selge, mida nad tegema peavad, oli neil aega 35 minutit, et EBSi logoga pastakas võimalikult suure ja väärtusliku asja vastu vahetada. Vahetamise etappe võis ka mitu olla – vahetatud asja võis veel omakorda millegi vastu vahetada. Põhiliselt mindi Viru keskusesse ning vanalinna.

Tagasi tulles ootas võistkondi ees žürii, kes otsustas vahetatud asjade väärtuste üle. Žüriisse kuulusid EBSi õppejõud Ülle Pihlak, EBSi vilistlane Olev Rei, Erasmuse vahetusüliõpilane Pierre de Bortoli Prantsusmaalt, Mainori Kõrgkooli üliõpilasesinduse liige Valev Mägi ning TTÜ üliõpilasesinduse liige Regina Galinova.

Osavõtjad naasid igasuguste huvitavate asjadega, mis neil õnnestus vahetamise käigus saada. Nende hulgas olid näiteks postkaardid, kommid, Indiana Jonesi poster, Hesburgeri eine, sukkpüksid, köögiviljad, kreem, purk õlut jne. Žürii valis välja kolm esimest kohta. Võistkond, kes sai esimese koha, oli endale vahetanud kalkulaatori. Peaauhind oli 500 krooni. Lisaks said esimese, teise ja kolmanda koha omanikud endale EBSi meeneid.

Uurisime mõne osavõtja käest, kuidas talle üritus tundus. Küsimustele vastab Tallina Nõmme Gümnaasiumi õpilane Mari Naudi.

Kes teie grupis olid?

Mina, Margit, Virma ja meil oli üks vahetus-üliõpilasest juhataja. Olime neljakesi.

Tulemus läks vahel ka emotsionaalseks.

Kui paljudele inimestele te asju pakkusite ja kuidas inimesed sellesse suhtusid?

Alguses me valisime taktikaliselt vale käigu ja me läksime Viru keskusesse, kuhu kõik läksid. Ja seal käisid inimesed, kes olid sinna pärast tööpäeva tulnud. Nad olid väsinud ja nad ei viitsinud enam süveneda. Seal me suutsime vahetada ainult pastaka lotopiletite vastu, millest üks oli võidupilet. Me võitsime kaks šokolaadi ja siis me hakkasime neid vahetama, aga Viru keskuses ei tahtnud neid keegi väga. Pakuti

ainult mingeid tühje suitsupakke, aga siis me läksime edasi vanalinna ja seal olid inimesed juba lõbusamas meeleolus. Ja me suutsime vahetada ühe šokolaadi 15 krooni vastu ja raamatupoest ostime raamatu selle eest ja siis raamatu vahetasime 100 krooni vastu.

Kuidas teile üritus meeldis, kas jäite rahule?

Jaa, kindlasti. Ma arvan, et selliseid üritusi võiks rohkem teha, et inimesed saaksid õppida asjade müümist. Seda on vaja.

Erakogu

EBSi üliõpilasesinduse uudised

09.–13.11 EBS International Week

27.11 EBSi üliõpilasesinduse juhatuse valimised

27.11 EBSi üliõpilasesinduse sünnipäev

Jälgige üliõpilasesinduse kuulutusi, kuna novembrikuus toimub jooksvalt ka spordiüritusi!

Karjäärikeskuse pakutavad konverentsid:

04.11 Eesti majandus ja võimalused Tallinna börsil (2 tasuta kohta)

11.11 Olukorrast maailma börsidel (2 tasuta kohta)

26.11 Pärnu raamatupidamiskonverents (tasuta kohad otsas)

Kandideerimiseks saada oma nimi, kursus ja telefoninumber aadressile career@ebs.ee.

Foreign lecturers in EBS

Dolf Tuinhout (The Netherlands) – Logistics (November 1st - 11th)

Benas Adomavicius (Lithuania) – International Business Opportunities Around the Baltic Sea (November 12th)

John Playle (UK) – Cost Accounting (November 16th – 26th)

Jeff Jarvis (Australia) – Marketing of Tourism and Hospitality (November 27th – December 15th)

Estonian
Business
School

Hinnalise Seiko käekella konkursi!

Juba mitmendat aastat korraldavad JCI Tallinn, Balti Kella AS ja EBS ühiselt üliõpilastööde auhinnakonkursi, mille eesmärk on suunata tudengite mõttelendu rahvusvaheliste ja globaalselt aktuaalsete ideede poole. Tänavu on konkursile laekunud 13 tööd: viis magistritööd, seitse bakalaureusetööd ja üks kursusetöö. Parimate tööde autoritele antakse auhinnad üle EBSi lõpuaktusel detsembris.

JCI Tallinn ja Balti Kella AS on võtnud oma südameasjaks innustada EBSi juhendajaid nõudma ja tudengeid kirjutama rahvusvahelise haardega teadustöid.

JCI ehk Junior Chamber International on üks maailma suurimaid noori liidreid ja ettevõtjaid koondavaid organisatsioone. JCI eesmärk on arendada noorte inimeste juhioskusi ja sotsiaalset vastutustunnet, aidata kaasa vabale ettevõtlusele, toetada ja algatada ühiskonnas toimuvaid positiivseid protsesse ning arendada rahvusvahelisi suhteid.

JCI Estonia on algatanud mitmeid mastaapseid projekte, sh heategevuslik kontorirottide jooks „Rat Race” (www.ratrace.ee) ning „JCI 50”. Euroopa juhtimiskonverents „EC2006” tõi Tallinnasse 2500 juhti ning ettevõtjat 50 maailma riigist (www.ec2006tallinn.ee). Vt www.jci.ee.

Balti Kella AS on Eesti vanimaid ja tunnustatumaid kella- ning juveelimüüjaid. Firma esindab järgmisi kaubamärke: Raymond Weil, Seiko, Pulsar, Lorus, Morrelato, Miss Sixty ja Molecule. Auhinnaks välja pandud Seiko kellad kombineerivad uuendusmeelsust, kõrgtasemel disaini ja kellatööstuse kõrgtehnoloogiat. Vt <http://www.seikowatches.com/> ja www.balticwatch.ee

Lisainfo

Tarmo Saremat

JCI Tallinn

BUSINESS & COMMUNITY 2009 asepresident

tel 511 7369

e-post tarmo.saremat@gmail.com

SEIKO

Junior Chamber International Tallinn
Worldwide Federation of Young Leaders and Entrepreneurs

Events by ESN Tallinn November 2009

5. November	ESN Tallinn Movie Night III
5.-8. November	Northern European Platvorm (NEP, Stockholm)
10. November	ESN Tallinn Erasmus Quiz III
16. November	ESN StarParty III
17-19. November	ESN Seabattle
17. November	ESN Tallinn meeting
25. November	Kadripäev
26.- 29. November	ESN Tallinn – trip to Lapland

Double Degree with Lancaster University Management School

Radka Obrtelova

Fancy two university degrees in 4 years of your study? The 2+2 double university degree agreement on the BSc Business Studies from LUMS and the BA in Social Science, Business Administration from EBS was signed in May 2007.

So far three EBS students have transferred to Lancaster University and their experience has been absolutely amazing: *"It was one of the best decisions in my life to progress to Lancaster. I love the Campus and also my courses are great. I have selected mostly Economics and Finance but you can literary do anything within the Business studies degree. It is very flexible and we all have personalised study plans,"* said Ivan Altuhov who has just come back to complete his last academic year.

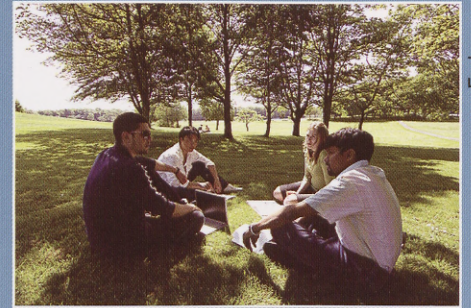
The Financial Times' 2009 Top 100 Global Full-time MBA programmes ranked LUMS 27th in the world and 4th in the UK. During the last four years the Lancaster MBA has been ranked 2nd, 3rd, and twice 4th in the world for Value for Money.

A double degree has many advantages and will

be a great stepping stone for your future career plans. You spend the first two years at EBS studying the same curriculum as your EBS International BBA peers and after completing the second year at EBS you transfer to LUMS Part II of the Business Studies degree and complete another two years in the UK. This is an exciting opportunity to experience two different education systems, life in different cultures and also meet a lot of new friends from all over the world. This will open a lot of doors for you because you will become more attractive to global employers and this double degree will also provide good foundations for your further academic education, not to mention the guaranteed improvement your English language skills.

Entry requirements for this programme are as follows:

- ◆ Estonian nationals: Minimum of 75% in your studies on the Estonian High School diploma
- ◆ Finnish nationals: At least 5 (M) in the Finnish National Matriculation
- ◆ IELTS 6.5
- ◆ Average of at least 4 out of 5 in the first

Students doing group work in Lancaster.

two years at EBS

- ◆ Pass an admission interview
- ◆ **Application deadline is 20th February 2010 for 2010/11 academic year**

Dr Radka Newton who is a coordinator of this partnership will be visiting EBS in spring 2010 to give a presentation about this opportunity and also to interview potential candidates. The information about Radka's visit will be circulated to all of you via email so Watch this space!

You can email Radka with your enquiries to: r.newton@lancaster.ac.uk.

Check out LUMS website on <http://www.lums.lancs.ac.uk/>.

Reality show in EBS

Natalja Ganetskaja

On Saturday October 10, 2009 a Reality Show "One day of a student's life" for the pupils of the 12th grades of Tallinn high schools was held in EBS. 35 pupils from 8 schools came to EBS to compete with each other solving different tasks. In the organization of the event took part EBS Professors, members of the administration, students, actors of Russian Drama Theatre Nicolai Bentsler, Denis Tjurin and owner of "Gestani" driving school Stas Tatarski. We would also like to thank our Professor Robert Pefferly and EBS Chinese students for participating in this event.

В минувшую субботу 10 октября в стенах EBS прошло Reality Show для учащихся

12 классов под названием «Один день из жизни студента».

В мероприятии принимали участие 8 команд из школ города Таллинна, всего 35 человек. В течение дня они соревновались командами, применяя свои знания и умения в разнообразных конкурсах. Все начиналось с того, с чего начинается жизнь студента. Прежде всего - припарковать машину, на время. Сдать быстро парочку экзаменов: экзамен по экономике на английском языке нашему любимому преподавателю Роберту Пейфферли. Тут же по принципу, какой язык и когда сдавать – выучить написание китайских иероглифов и сдать его нашим студентам из Китая. Сочинить стихи из предложенных слов на тему из студенческой жизни и

еще пофилософствовать, упражнясь в ораторском искусстве. Проявить логическую смекалку, пройти тест на чувство юмора и еще испытания, испытания... Вообще, чтобы студенческая жизнь медом не казалась.

Закончились все испытания награждением команд-победителей, а также массовым флеш-мобом в парке перед EBS. Главный приз конкурса был от владельца автошколы «Gestmani» Стаса Татарского – бесплатное обучение в его школе на категорию B.

Время пролетело незаметно и все ушли с хорошим настроением, потому что этот день сблизил участников и организаторов конкурса: актера Русского театра драмы Николая Бенцлера, Дениса Тюрина, студентов и преподавателей EBS.

Magistrite Klubi nimelise auditooriumi avamine

Luise Savik

Avati Magistrite Klubi nimeline auditoorium. Koos avamisega andis Magistrite Klubi auditooriumile üle esitlustehnika komplekti. Magistrite Klubi tegutseb mitteformaalse organisatsioonina, mille eesmärk on toetada haridustööd.

1. oktoobril avati Magistrite Klubi nimeline auditoorium, milleks sai ruum 204c. Koos avamisega andis klubi auditooriumile üle esitlustehnika komplekti. Kohal olid Magistrite Klubi liikmed, Arengufondi nõukogu esimees Raivo Vare, praost Jaan Tammsalu jt. Alguses pakuti vahuveini, näidati pilte Magistrite Klubi tegemistest ja kogunemistest, millest mõne kohta on fotod ka auditooriumi seintel. Hiljem peeti kõnesid: EBSi rektor Peeter Kross, Madis Habakuk, Peep Aaviksoo, kes oli Magistrite Klubi president aastatel 1992–2001, ning Urmas Arumäe, kes rääkis Magistrite Klubist ja selle ajaloost. Pärast kõnesid avasid Urmas Arumäe ning Peep Aaviksoo auditooriumi ukse kõrval Magistrite Klubi nimelise seinaplaadi. Siis toimus ka auditooriumi sisseõnnistamine Jaan Tammsalu poolt. Need kaks viimast tegevust on ka Youtube'is üleväl (vt „ebs magistrite klubi“). Raivo Vare rääkis majandusest ning sellest, kuhu Eesti majandus suundub või suunduda võiks. Järgnes arutelu klubi tulevikuvisionide üle.

Magistrite Klubi on asutatud 21. detsembril 1992. Klubi eesmärk on toetada haridustööd. Klubi koondab majandus-, õigus- ning teiste erialade esindajaid, kelle soov on toetada majandus- ja õigusosalast koolitust ning teaduslikku uurimistööd. Magistrite

Klubi loob selleks vajalikke majandus-, kultuuri- ja sõprussidemeid ning kogub raha ja muud vara, mille abil toetab üliõpilasi ning teadustöötajaid.

Magistrite Klubi annab välja EBSi üliõpilastele omanimelist stipendiumi, mis katab 40% õppemaksust. Üliõpilane peab õppima bakalaureuse päevases õppes ning ta peab olema hästi edasi jõudnud ettevõtlusainetes ning tal peab olema ka praktilisi saavutusi sellel alal.

Intervjuu Magistrite Klubi presidendi (2001–2009) Urmas Arumäega:

Miks valiti Magistrite Klubi auditooriumiks ruum 204c?

See on mõneti juhuslik valik – valisime selle, mida pakuti.

Mis on Magistrite Klubi eesmärgid ja kas Magistrite Klubil on ka praegu midagi käsil?

Eesmärk on olnud toetada õppimist ja teadustööd nende võimaluste piires, mis meile jõukohased olid. Nii oleme välja andnud hulganisti oma klubi nimelisi stipendiume.

Eesmärk on olnud toetada õppimist ja teadustööd nende võimaluste piires, mis meile jõukohased olid.

Viimane haridusalane toetus on auditooriumi 204c uue esitlustehnika soetamine summas ca 69 000 krooni. Hetkel otsest projekti käsil ei ole, tegeleme veidi sisekaemusega ja mõtleme, kuidas klubi peaks edasi arenema. On vaja värsket verd, et jõuliselt edasi liikuda. Sõpruskonnana saame ju ikka edasi tegutseda, kuid klubiliseks tegevuseks, sh formaalseks asjaajamiseks oleks klubisse vaja uusi ideid ja värskust.

Kust tuli idee asutada Magistrite Klubi?

Magistrite Klubi oli algselt ja on senini olnud

Urmas Arumäe.

sõpruskond. Idee saime sellest, et USAs koos õppides ja praktiliselt olles said kokku ja on siiani kokku jäänud inimesed, kellel on koos hea olla. Nii me siis ka selle klubina vormistasime.

Kuidas suhtute tavalisse auditoorium sisse pühitseda mõne kirikuõpetaja poolt?

Ma ei tea, kas see on tava. Pigem on see täiesti uus nähtus EBSi ajaloos. Kuna olen ise kristlane, siis minu jaoks oli kiriklik pühitsemine hea ja õige. See oli ka minu idee. Küsisin kõigilt klubiliikmetelt selle kohta ka üle, kuidas nemad pühitsemisse suhtuvad – keegi ei olnud vastu.

Kuidas teie meelest läks Magistrite Klubi nimelise auditooriumi avamine?

Avamisüritus läks plaanipäraselt – kõik, mis oli kavas, sai ka tehtud. Isiklik kogemus oli selline, et kuidagi nukker alatoon jäi meelde. Magistrite Klubi nimelise auditooriumi avamisega sai just nagu mingi etapp klubi arenguloos otsa. Ka minu presidentuuri aeg sai otsa, kuna pidasin mõistlikuks pärast kaheksa-aastast presidendiametit tagasi astuda. Ja kui saigi mingi etapp arengus otsa, siis oli see otsasaamine ilus! Samas soovin klubile pikka iga, uusi ja värsked ideid ning kindlat kohta EBSi vilistlaskonna tegemistes.

Magistrite Klubi tegutseb mitteformaalse organisatsioonina, mille eesmärk on toetada haridustööd.

Intervjuu Raivo Varega

Luise Savik

Magistrite Klubi nimelise auditooriumi avamisel käis ka Raivo Vare, kes kõneles Eesti majandusest. Uurisime, millega ta hetkel tegeleb ja mida ta arvab Eesti majanduse hetkeseisu kohta.

Mis on eurole ülemineku plussid ja miinused? Mis riskid sellega kaasnevad?

Meil pole isegi valikut. Tulen ühelt väga oluliselt rahvusvaheliselt kooslemiselt, kus oma ala Euroopa tippasjatundjad ei saanud aru, mis meid Lätist eristab, ja väljendasid usaldamatust meie majanduse suhtes *in corpore*. Seejuures keegi praktiliselt ei kahelnud, et meie valuutad tuleb devalveerida ja seniks ei saa rääkida investeringutest, ainult abiprogrammidest.

Siit ka vastus. Meie avatud majandusmudel sõltub täielikult investeringute juurdevoolust ja nende saamiseks on vaja usaldust meie majanduse ja eelkõige meie valuuta suhtes. Räägiti ka sellest, kuidas näiteks euro saanud Sloveenia on suhteliselt edukalt kriisiga toime tulnud. Meile on euro hädavajalik usalduse taastamiseks. Vastasel korral läheb selleks, et pikaajalised mittespekulatiivsed investeringud massiliselt meile tuleks, veel 5–8 aastat (aga just selliseid investeringuid vajame me kõige enam). Seega hea investeerimiskliima, mida veab euro kui ankurvaluuta praeguses maailmas, on hädavajalik.

Ohuks on europüüdluste ebaõnnestumine, mis annaks täiendava matsu investeringutele. Samas on euro saavutamine raske ja seotud piirangutega, mis mõjuvad

tarbimisele. Viimane on aga samaaegselt eelarve tulupoole allikas ning ka kriisi mõjude pehmendaja. Seepärast kannatab kindlasti sotsiaalpool, kuniks saame euro, aga ka mõnda aega pärast seda. Lisaks oleks makromajanduslikult kasulik meie ülehinnatud krooni eurole ülemineku hetkel vahetuskursi ERMiga lubatud 15% võrra alandada, mis annaks meie majandusele eurosooni algusaastatel täiendava tugevusvaru. Selle võimaldamine aga on pigem mentaalne ja poliitiline probleem ja tooks kaasa võitlusi, mida võib-olla ka ei tahaks.

Räägitakse, et majanduskriisi tipp olevat nüüd aastal 2009 ja et majanduslangus ei peatu veel niipea. Kuivõrd peab see paika ja millest siin konkreetselt lähtutud on?

Nii on. Kui ka üldine langus hakkab peatuma, aga meie puhul usutakse, et see kestab madalamas tempos veel ka järgmisel aastal, siis tarbimise ja tööjõuturu näitajad halvenevad veel teatud ajaviivitusega, mis kestab kuni 2 aastat isegi pärast muu languse peatumist. Sellest ongi lähtutud.

Olete Muuga sadamasse plaanitava gaasiterminali projekti eestvedaja. Mis on selle projekti eesmärk?

Eesmärk on luua sõltumatu gaasivarustuse alternatiiv Eestile, Lätile ja Soomele, võib-olla teatud ulatuses ka Leedule.

Kas pärast projekti valmimist loobub Eesti põlevkivienergiast?

Miks ta peaks täielikult loobuma? Ilmselt vähendatud ulatuses, nii nagu praegused kavad ette näevad, siiski jätkatakse. Aga gaasitarnete võimaluste paranemine annab kindlasti juurde kaalu vähem saastavate elektrijaamade tekkele.

Plaanitav gaasiterminal peaks konkurentsi pakkuma ka Vene gaasile. Kust Eesti hakkab vedelgaasi sisse ostma?

Sealt, kus seda toodetakse. Põhjamerelaadsetest riikidest ja Pärsia lahel.

Raivo Vare.

Miks Te otsustasite tulla EBSi veel teist kõrgharidust omandama?

Tarkus pole kunagi liiast ja seda pole kunagi küll. Tulin, sest vajasin oma suhteliselt laiaulatuslike teadmiste ja kogemuste korrastamist ja edasiarendamist, mida ka sain EBSist parimal viisil.

Teatavasti olete ka ühiskondlikult aktiivne inimene. Mis teil hetkel käsil on?

Olen seotud väga paljude projektide ja nõuandmistega. Mõnda neist märgiks eraldi. Olen Arengufondi nõukogu esimees, samuti Eesti Koostöö Kogu nõukogu aseesimees. Need institutsioonid tegelevad meie tulevikuga. Ega sellega tegelevaid institutsioone Eestis eriti polegi. Arengufond tegeleb Riigikogu *think-tankina* laiemalt meie majandusliku arengu temaatikaga ja kuni viimaste ressursside äravõtmiseni ka innovaatilise rahvusvahelisel läbilöögivõimelise tootmise toetamisega. Koostöö Kogu aga on seotud meie ühiskonna fundamentaalsete probleemide analüüsiga ja nende lahenduste suhtes ettepanekute tegemisega. Koostöö Kogu on ka regulaarse Eesti Inimarengu Aruande väljaandja. Kolmandaks, olen Aadu Luukase Fondi nõukogu liige ja igal aastal premeerime me kuni miljoni krooniga Eesti ühiskondliku sektori väljapaistvamaid esindajaid nende antud panuse eest. Just praegu on käimas valiku tegemine, mille tulemused saavad teatavaks novembri lõpus. Selle nn „Eesti ühiskondliku Nobelliga” tahame toetada ühiskondlikku aktiivsust laiemalt. Lisaks püüan kaasa lüüa Presidendi Mõttekoja liikmena Eestile oluliste probleemide arutamises ning Tartu Ülikooli Kuratooriumi liikmena ja EBSi nõukoja liikmena ka oma kahe *alma mater*’i arengus. Lisaks õpetan Invictas ka strateegilist juhtimist.

Birgit Simm

Peeter Kross koos Raivo Varega.

Eesti esimene investeerimisklubi sai kaheaastaseks

Piret Merimaa

Eesti esimese investeerimisklubi käivitamisest on möödunud kaks aastat. Tudengileht uurib, kuidas erksatel tudengitel investeerimisel on läinud. Küsimustele vastab Miljoniklubi esimees Kalev Kallemets.

Kuidas kõik alguse sai?

Klubi asutamise idee sündis 2007. aasta kevadel, kui arutasinsõbragarahakasvatamise võimalusi. Börsiuudiseid jälgida tundus igavavõitu, soovisime investeerimiseid vahetult analüüsida. EBSi magistrandide õhtul leidis mõte laiemat kõlapinda: saime kokku kümnekond aktiivset inimest, kes soovisid investeerimisklubi asutada.

Nime valikul toetusime ideele, et kui kümme inimest investeerivad igal kuul kokku 5000 krooni ja kui horisondiks on viis aastat ning tootluseks kaheksa protsenti, on võimalik viie aastaga miljonini jõuda. Sai kokku lepitud, et kolme aasta jooksul me strateegiat ei muuda: tegutsemist ei lõpeta ja raha välja ei võta. Praegust majandusolukorda silmas pidades meie eesmärk tõenäoliselt ei realiseeru, kuid pikemas perspektiivis kindlasti!

Internetis surfates avastasime, et Ameerikas on olemas terve investeerimisklubide võrgustik, millel omad kontseptsioonid – sellest võtsime nitti. Kirjutasime põhikirja, asutasime usaldusühingu ja hakkasimegi tegutsema!

Millised erialateadmised teil enne tegutsema asumist olid?

Enamik meist alustas n-õ puhtalt lehelt. Kaks inimest olid eelnevalt investeerimispangas töötanud, ülejäänutel oli vaid teoreetiline pagas. Tahan siinkohal rõhutada, et teemasse põhjalikumalt süvenemata ja elementaarsete baasteadmisteta ei ole mõtet investeerimisvalda siseneda. Suureks abiks olid meile EBSis omandatud teadmised, eriti California professori William Moore'i ja nüüdseks meie seast lahkunud Peep Sillandi ettevõtte rahanduse loengud.

Milline on teie kooskäämise

filosoofiline taust?

Klubilise kooskäämise eesmärk on end harida, sääste kasvatada ja meeldivalt aega

Suurim saadud õppetund on see, et üht konkreetset ettevõtet hinnates ei tohi kunagi tähelepanuta jätta keskkonda, milles ta tegutseb. Põhjalik makroanalüüs enne investeerimisotsuse tegemist on seega hädavajalik!

veeta. Soovisime teada saada, mida ikkagi ühe konkreetse firma hindamisel tuleb silmas pidada. Uurisime investeerimisfilosoofiat ja tutvusime valdkonna *grand old man*'ide, eelkõige Warren Buffetti mõtete ja soovitus-

tega. Koos käime üks kord kuus ning enne, kui otsustame, kuhu raha paigutada, kuulame ära paar konkreetse ettevõtte analüüsi, vaidleme erinevate nägemuste üle ning alles konsensuse saavutamise järel läheb rahaliigutamiseks.

Kas on juhtunud, et jääte eriarvamusele?

Jah, mõni üksik kord küll. Oleme seni investeerinud vaid väärtpaberitesse, kuna meil kõigil on olemas ettekujutus ettevõtete toimimisest. Jälgides aasta tagasi alguse saanud ettevõtete väärtuste vähenemist, tegi üks klubi liige ettepaneku deposiiti kogunev kapital alternatiivina osaliselt investeringuks kulda muuta. Usun, et ta tunneb valdkonda hästi ja olin ka mina strateegia muutmise poolt, ent kuna kõik klubi liikmed samamoodi ei arvanud, jätsime seekord raha tähtajalisele hoiusele deposiidina intresse koguma.

Mis on kõige olulisem teadmine, milleni viimase kahe aastaga olete jõudnud?

Oleme omandanud teadmised ja oskused,

Kalev Kallemets, Siim Roos, Tõnu-Lauri Leevald ja Markus Haiba.

hindamaks eri sektorites tegutsevate konkreetsete ettevõtete finantsseisundit ja rahavooge. Analüüsime intresse, läbimüüki, eksporti, peamisi kaubanduspartnereid. Suurim saadud õppetund on see, et üht konkreetset ettevõtet hinnates ei tohi kunagi

Suureks abiks olid meile EBSis omandatud teadmised, eriti California professori William Moore'i ja Peep Sillandi ettevõtte rahanduse loengud.

tähelepanuta jätta keskkonda, milles ta tegutseb. Tegutsemise algusaastatel uskusime Baltikumi ettevõtete elujõusse. Oleksime võinud panustada dividendiaksiatele, ent me otsustasime keskenduda nendele ettevõtetele, millel on kasvupotentsiaali ning nii Baltika kui ka Kaubamaja tundusid olevat sobivad. Kuid oleksime pidanud aru saama, et kõik need P/E-d ja ettevõtte kasumid sõltuvad aegruumist, mis ei puuduta vaid Eestit, vaid kogu Ida-Euroopat! Praegu me päris kindlasti ei osta Läti, Leedu ja Eesti ettevõtete aktsiaid ning sama käib ka Ameerika Ühendriikide kohta: tööstusriigi varasemast hiilgusest ei ole praktiliselt midagi alles jäänud ning meie vaade dollarile on äärmiselt skeptiline.

Usume Hiinasse ja selle majanduse arengusse, sellest tulenevalt ostime hiljuti ka China Telecomi aktsiaid. Põhjalik makroanalüüs enne investeerimisotsuse tegemist on seega hädavajalik!

Seega n-ö kõhutunde alusel otsuste langetamisest teie puhul rääkida ei saa?

Ei, päris kindlasti mitte. Me ei pea end riskialtiks ning panustame ettevõttesse, millel on kasvupotentsiaali. Aja jooksul oleme jõudnud ühise mõtlemiseni: mida ja kuidas ühe konkreetse ettevõtte puhul silmas tuleb pidada. Me vaatame ettevõtte finantsseisundit ja omakapitali ning võõrkapitali suhet – meie arvates on liigne finantsvõimendus firma jaoks tõsine probleem. Hetkel on näha, et kõik ettevõtted, kes on liigselt laenu võtnud, peavad praegu sarnaseid probleeme

lahendama. Selles seisneb ka põhjus, miks me seni oleme Tallinki vältinud, sest tema edukus sõltub suurest intressimäärast. Hetkel on intressid soodsad, ent mis saab siis, kui need tõusma hakkavad?

Oleme meiegi vigu teinud: ei piisa ka ainult finantsuhtarvudele toetumisest. Näiteks ei olnud Tallinna Kaubamajal ja Baltikal üleliigset finantsvõimendust, ent probleemiks osutus hoopis volatiilne läbimüük – tõsiasi, mida me arvesse ei võtnud. Eesti aktsiate puhul oleme enam-vähem kõik väärtpaberid läbi käinud – tegemist on olnud tõsise tulemüügi. Kaheaastase kogemuste kogumise tulemusena suhtume hetkel palju kriitilisemalt konkreetsetesse ettevõttesse, kaaludes kauem, kas on mõtet oma raha välja käia või mitte.

Millistesse varaklassidesse olete investeerinud?

Meil on põhimõte, et investeerime vaid ettevõttesse. Meil puuduvad kogemused ja teadmised, et võtta vastu otsuseid valuutadesse, toorainettesse, indeksaktsiatesse investeerimise mõistlikkusest. Ettevõttes toimuvast ning potentsiaali hindamisest saame me kõik aru ning sellest tulenevalt ei investeerime spetsiifilistesse varaklassidesse, sest me ei suudaks selles küsimuses konsensusit leida.

Mida arvate soovitusel nii suure määramatuse korral nagu hetkel Eestis valitseb, loobuda riskide võtmisest ja majanduse kindlama toibumiseni rahal pankade poolt pakutavates deposiitides hoida?

Jah, teadmatust on hetkel tõepoolest suur ning meiegi hoiame osa rahast deposiitides. Hetkel tekitab igasse Eesti ettevõttesse investeerimine küsimärke ning karta on, et aasta pärast on nii mõnegi firma olukord veelgi keerulisem kui praegu.

Mida arvate vastutustundlikust investeerimisest?

Meie meelest on tegu teatud huvigruppide reklaamitrikiga. Erinevalt meiepõhjanaanabritest ei ole eestlased siiski nii tundlikud ning peavad investeringu puhul silmas ikkagi tootlikkust, mitte sotsiaalset vastutust. Oleme investeerinud kasiinoaktsiatesse – mis on selles ebaetiline? Tuumajaamad on olnud ja on ka tulevikus kasumilehmad. Investeringu puhul ei tohi kunagi emotsioonidesse laskuda

ega tulusust tähelepanuta jätta.

Mida arvate raha pensionisammastesse paigutamise mõttekusest?

Arvan, et see teema on palgatöötajate pärusmaa. Juhtidel ja firmaomanikel soovitan muretu vanaduspõlve kindlustamiseks oma äri juhtimisele ja arendamisele keskenduda.

Aga kinnisvarasse?

Kui on tegemist ärikinnisvaraga, mis heade rendilepingutega kaetud, siis võib olla tegu mõistliku investeringuga. Osta praegu maad elamuarenduse eesmärgil pole kindlasti põhjendatud – olenemata hinnast on tegemist raha väga pikaks ajaks kinnipanemisega. Kinnisvarast kujuneb tavapärase äri: aastad 2006–2007 ei kordu ning konkurents selles sektoris tuleb väga tihe.

Millist nõu annate EBSi tudengitele, kes soovivad investeerimisega tegelema hakata?

Oluline on sünergia loomine: leida aktiivsed ja motiveeritud inimesed, kellega koos teemat uurima hakata. Ülioluline on suutlikkus

Oleme investeerinud kasiinoaktsiatesse – mis on selles ebaetiline? Tuumajaamad on olnud ja on ka tulevikus kasumilehmad. Investeringu puhul ei tohi kunagi emotsioonidesse laskuda ega tulusust tähelepanuta jätta!

õppida globaalselt mõtlema: võrrelda Eestis eksisteerivaid valikuid ülemaailmsete võimalustega ning suuta aru saada tagamaadest, miks arengud teatud riikides on ühesugused, teistes aga hoopis vastupidised. Võimekus üleilmselt mõelda aitab saada edukaks ka teistes eluvaldkondades. Mina näiteks tegelen tuumaenergeetika valdkonna probleemidega ning selles sektoris toimuva mõistmisel on omandatud teadmised ja kogemused igati vajalikuks osutunud. ■

Skype'i turundusjuht Andrus Purde: „Ära lõpeta tööd enne, kui asi valmis on!”

Mari-Liis Kärpuk

Ajakirjanikuna meeldib mulle kõige rohkem see, et isegi kui oled inimese kohta palju uurimistööd teinud, ei tea sa tegelikult viimase minutini, kellega intervjuud tegema hakkad. Näost näkku kohtumine võib nii mõnigi kord üllatusi valmistada. Seekordne intervjuu oli aga eriline. Kuigi ma Andrusel silmast silma ei kohtunud, sain tema vastustest ikkagi aru, kellega on tegu – ühe targa, huvitava mõttelaadi, enesekindla ja pidevalt areneda sooviva mehega. Sealjuures vaid 30aastane ja väga nägus... oh elaks ta vaid Eestis! Kuna oma töö tõttu elab Andrus Inglismaal, toimus intervjuu e-kirja teel. Kuidas ma küll varem selle peale ei tulnud, et jutustada oleks võinud ka läbi Skype'i! Hea küll... siin see intervjuu on.

Nagu näha, on pea pool teie karjääriredelist olnud seotud Skype'iga. Kuidas te sinna üldse sattusite?

Skype'is olen töötanud üsna pikalt – kohe saab täis neli aastat –, aga ma ei ütleks, et sellega on seotud pool minu karjääriredelist. (Pealegi kui redelist ainult pool oleks, siis kukuks see ju ümber.) Küll aga on ta olnud seni minu pikaajalisim töökoht.

Asi sai alguse 2005. aasta suvel, kui olin tuleviku peale mõeldes veidi rahulolematu sellega, et valdkonnas, kus töötasin (kiire käibega tarbijakaubad ehk FMCG), oli turunduses kõik justkui juba tehtud ning teisalt hakkas Baltikumi turg väikseks jääma. Tundus, et internetialal on hoopis rohkem teha. Samal ajal sai aina selgemaks, et Skype on maailma ägedamaid ettevõtmisi (eriti nende firmade hulgas, kellel on kontor Mustamäel). Pärast tujuküllast vestlust Skype'is töötava sõbraga ühe Pärnu ööklubi leti taga viis ta mind kokku turunduse ja värbamisega tegelevate inimestega, ning siin ma nüüd olen.

Millised on teie tööülesanded?

Minu ametinimi on *conversion marketing manager*. Minu töö on võimalikult paljusid mittemaksvaid kasutajaid veenda selles, et

neil on kasulik meilt mõni tasuline toode osta. Urin koos meie uuringuosakonnaga, mida kasutajad tahavad, aitan neile luua võimalikult arusaadavad sõnumid ning juhin erinevate kampaaniamehhaanikate kasutamist, et inimesed julgeksid meie tasulisi tooteid vähemasti proovida. Ühesõnaga, tööülesandeks on turundamine.

Ma ei ole näinud veel ühtegi Skype'i reklaami näiteks tänaval. Millega Skype ennast turundab?

Turundusinimesena ütlen seda hästi vaikse

häälega, aga Skype'i edu taga on toode ise, mitte see, kuidas seda müüakse. Meil on palju mõistlikum investeerida veel paremasse tootesse, mis siis „ise” ennast turundab, kui reklaampindadesse. See ei tähenda, et me turundusega ei tegele. Segmenteerime, teeme tooteturundust, hoiame kasutajad e-kirjade ja Skype'i tarkvara vahendusel uudistega kursis, teeme *viral*-marketingi, otsimootoriturundust jne. Oleme katsetanud ka reklaamiga massimeedias, aga kui toode on tasuta või väga soodne, siis peab väga hoolega vaatama, kuidas iga turunduseuro kõige paremini tagasi teenida.

Andrus sügisiseses Londonis.

Fotod: erakogu

Kas Skype'i turundusjuhina peavad teil olema ka IT-teadmised?

Tehnoloogiafirmas töötades teeb elu lihtsamaks küll, kui omad IT-st ja eriti veebitehnoloogiast vähemasti algteadmisi – mida mul kahjuks Skype'i tööle tulles eriti ei olnud. Aitas vana hea „uju või upu” nipp – küsi kolleegidelt, otsi tarka nõu veebist, kuula tehnoloogia *podcast*'e. Nüüd tunnen, et minu IT-teadmiste tase on turundustööks rahuldav, aeg-ajalt tuleb ennast lihtsalt mõne uue asjaga kurssi viia.

Pärast tujuküllast vestlust Skype'is töötava sõbraga ühe Pärnu ööklubi leti taga viis ta mind kokku turunduse ja värbamisega tegelevate inimestega, ning siin ma nüüd olen.

Miks eelistavad inimesed kasutada videokõnedeks Skype'i, mitte Windows Live'i?

Suur roll on suhtlusprogrammide puhul sellel, mida sinu sõbrad, tuttavad ja kooli- või töökaaslased juhtuvad kasutama. Kui kõik ümberringi kasutavad Skype'i, siis ei ole sul üksi mõne muu programmiga midagi peale hakata, ja vastupidi. Samas ilmselt on oma roll ka sellel, et meie arendustöö videokõnede kvaliteedi vallas on aina rohkem vilja kandma hakanud.

Millised on kõige märkimisväärsemad riigid, kus Skype kasutusel on?

Skype'il on kasutajaid isegi sellistes isevärki kohtades nagu Vatikan või Vaikse ookeani

Andruse sportlikkusel ei ole piire.

saarel nimega Niue. Tuntust proovime sihipäraselt tõsta nendes kohtades, kus on palju internetikasutajaid või kus neid varsti massiliselt juurde tekib.

Paljud nimetavad Skype'i Eesti Nokiaks. Mida teie sellest arvate?

Öeldakse ka, et iPhone on palju ägedam kui Nokia... Mulle omal ajal see Lennart Meri metafoor väga meeldis, aga mõnes mõttes on see oma aja ära elanud. Eesti edu ei eelda, et meil peab olema ette näidata üks ja üle maailma tuntud kaubamärk. Sellel, kui näitame end innovaatilisena eri elualadel, on võib-olla hoopis suurem kaal ja samas väiksemad riskid.

Millised on Skype'i arengusuunad?

Kindlasti plaanime arendada oma põhitoodet ning leida juurde viise, kuidas kasutajad saaksid Skype'i rohkematel viisidel ning sagedamini kasutada. Äriliselt on tähtis ka uute tuluallikate loomine.

Mis on see, mis paneb teise kursuse tudengi loengus ütlema, et üks firma, mille heaks ta kohe kindlasti töötada tahaks, on Skype? On see tööõhkkond, innovaatus, arenemisvõimalus või veel miski muu?

Asi, mille pärast Skype'i sageli tööle tullaakse, on võimalus maailma muuta, tegeleda millegagi, mis aitab sadadel miljonitel inimestel omavahel paremini suhelda. Teiseks meeskond, kellelt on võimalik õppida kiiresti ja palju. Ja sellega käib endastmõistetavalt kaasas mõnus tööõhkkond ja palju võimalusi arenedada.

Hiljuti lisandus Skype'ile *screensharing*, mis on geniaalne omadus, kas midagi muud seesugust originaalset on veel tulemas?

Ikka. Konkreetsetest tulevikuplaanidest rääkida pole Skype'il aga kombeks. Kaagutame siis, kui muna munetud.

Skype'i saab juba osta ka telefonikrediiti, mis on päris lähedane telefonioperaatorile. Kas astute ka viimase sammu ja saate kunagi ka operaatoriks?

Ilmselt mitte. Skype on tarkvarafirma ja me tahame aidata inimestel suhelda

Andrus Purde

Vanus: 30

Pere: üheliikmeline, koosneb peamiselt minust endast

Hobid: lohesurf, lugemine, kirjutamine, võitluskunst sanjuro, reisimine, internetis millegi uue loomine

Haridus: 21. keskkool ja EBS

Karjäär:

Baltcom Eesti – müügimehest turundusspetsialistini 1996–1998
Eesti Ekspress – turundusjuht 1998–2000

Reklaamiagentuur Zoom – loovjuht 2000–2001

Vain & Partnerid – turundusjuht ja konsultant 2002–2003

Leaf Baltics – turundusjuht 2003–2005

Skype – eri ametikohad, alates 2006
conversion marketing manager

Kes on see, kellega tahaksite oma elus kindlasti kohtuda/tuttavaks saada ja miks?

Ma ei tunne puudust ühegi konkreetse inimesega tutvaks saamisest. Küll aga tahaks juurde tekitada olukordi, kus oleks aega suhelda loovate ja ettevõtlike inimestega nii Eestis kui ka mujal maailmas.

kõikvõimalikel eri viisidel. Skype'i kaudu telefonidele helistamine on ainult üks paljudest suhtlusviisidest.

Kas Skype pakub tudengitele ka praktikakohti (nii Eestis kui ka välismaal)?

Jah, aeg-ajalt Londoni või Tallinna kontorist. Kui see pakub huvi, tasub hoida silm peal veebilehel jobs.skype.ee.

Olete ka sellise firma nagu Pledgehammer üks asutajatest. Millega tegu on?

Pledgehammer on veebileht, mis aitab inimestel oma lubadusi pidada. Avalikust lubadusest on hoopis raskem taganeda ning täiendavaks motivaatoriks valib inimene endale rahasumma. Kui lubadust ei pea, maksa! Aga mitte meile, vaid anneta mõnele heategevusele omal valikul.

Vaata ka Pledgehammeri veebileht www.pledgehammer.com.

Kust tuli niivõrd originaalne mõte?

Kust need ideed ikka mujalt tulevad kui peast. Samas minu meelest on ideed väärtusetud, neid võib iga päev kümnete kaupa üles kirjutada. Nõks on selles, kuidas ideed teoks teha.

Ja kuidas te idee teoks tegite?

Kõige olulisem on leida inimesi, kes oskavad ja tahavad sama asja teoks teha. Üksi ju kõike teha ei oska, pealegi on mitmekesi lõbusam ja tulemus parem. Suureks plussiks oli töötamine niimoodi, et kohe esimestest visanditest alates oli disain, arendus ja sisuline/äriline pool n-ö ühe laua taga. Ja üks väga oluline nõks on tööd mitte enne lõpetada, kui asi valmis on.

Millega leht teenib ja kui palju sellel kasutajaid on?

Teenime sellega, et mõned heategevused, kellele inimesi annetama suuname, maksavad meile oma *affiliate*-programmide kaudu osakese tagasi. Samas kasutajaid on veel vähe ehk siis praegu on Pledgehammer minu CV-s pigem lahtris „Õppetunnid”, mitte sildi all „Ametikäik”. Siiski on meil mõned mõtted, millises suunas Pledgehammeriga edasi töötada.

Kuidas on tegeleda kahe eri ettevõttega – kuivõrd hakkab üks teist mõjutama?

Peamiselt tegelen siiski ühe ettevõttega, Skype'iga. Muud ettevõtmised võtavad vahel õhtust või nädalavahetusest tükikese ning on kaugel täis- või isegi veerandkoormusega tööst.

Te tegelete ka kiteboarding'iga, ehkki teatavasti on Londonist võimatu surfikohta leida. Kuidas te asja lahendanud olete?

Leppimisega, et võib-olla see maine elu ei olegi täiuslik. London on tore linn, aga tõe poolest merest liiga kaugel, et tööpäeviti

Viienda klassi kirjandis olen kirjutanud, et minu unistus on suurena saada forelliks, kes oskaks lennata.

surfama jõuda. Pakitsuse leevenduseks olen hakanud rohkem veelauda sõitma ning hoolega nädalavahetusi ja surfireise planeerima.

On teil veel mõni tore hobi?

Mu kõik hovid on toredad, muidu nad ei oleks ju mu hovid. Aga üks väga tore hobi nende hulgas on võitluskunst *sanjuro*, mis on segu *kickboxing*'ist ja *capoeira*'st. Muuseas, Tallinna *sanjuro*-instruktor Sven on absoluutselt tore inimene. Kui lugeja on mõelnud, et võiks vahelduseks mõnda võitluskunsti proovida, tasub ta kindlasti üles otsida.

Milline oli teie lapsepõlv – kus te selle veetsite, millised olid hovid, õpitulemused?

Lapsepõlv oli natuke vastuoluline, ühelt poolt olin koolis oivik ja teiselt poolt oli mõned probleemid avaliku korra normidest

kinnipidamisega. Ehk sain ühtemoodi hästi hakkama nii bioloogiaolümpiaadil kui ka emale selgitamisega, miks ta pidi mulle kell kolm öösel korrakaitsepunkti järele tulema. Hiljuti sattusin lugema oma viienda klassi kirjandit, kus ma olin kirjutanud, et minu unistus on suurena saada forelliks, kes oskaks lennata. Selle mäta otsast on minu edaspidine elu olnud täielik läbikukkumine.

Tundub, et juba väikesest peale on teis olnud leidlikkust ja loomingulisust. Kui tihti praegu jõuate raamatuid lugeda, teatris käia, võib-olla isegi luuletusi kirja panna?

Peaaegu piisavalt. Londonil on palju pakkuda kontsertide, teatri ja *standup*-komöödia sõbrale ja proovin sellest küllusest jõudumööda osa saada. Kuna reisin päris palju, siis lennukites on aega ka kirjutada ja raamatuid lugeda. Raamatuid saab muuseas suurepäraselt ka kuulata, mis muudab rattaga tööle sõidu või järjekorras seismise palju nauditavamaks. Luuletusi pole viimasel ajal kirjutanud, reisikirju ja muid tekste küll.

Miks langes valik EBSi kasuks?

See oli parim kool, mis Tallinna kesklinnast võtta oli.

Millised mälestused ülikooliajast meenuvad?

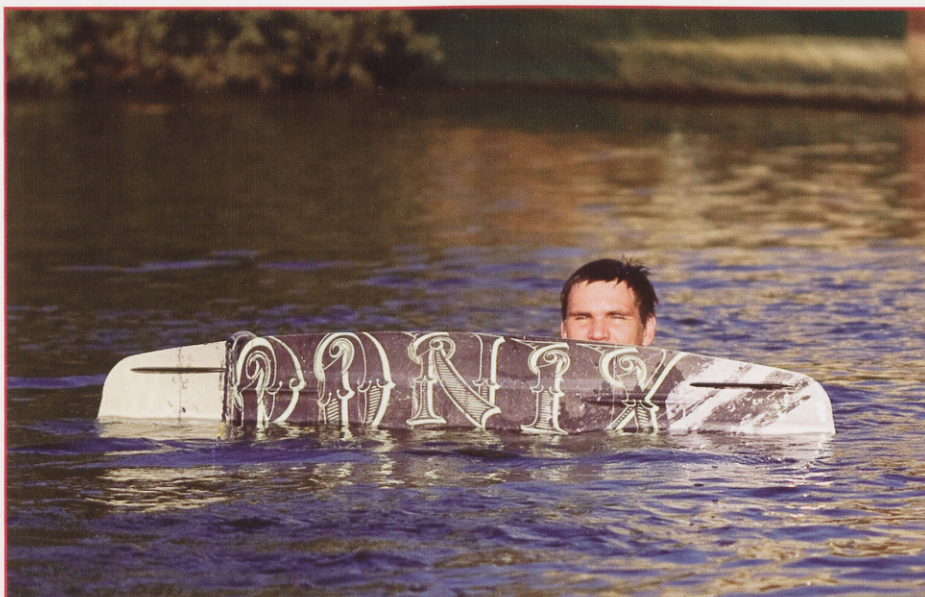
Ülikooliajast on hulgaliselt positiivseid mälestusi, ühtegi negatiivset ei tule praegu meelde. Kõige eredamalt on mees vahetusüliõpilase elu Amsterdamis, muhe filosoofiaõppejõud, kelle nime ma enam kahjuks ei mäleta, ja mõned teatud naissoost kaasõpilased.

Mida peate oma suurimaks saavutuseks?

Me saime just Skype'is valmis ühe nutika viguri, millega saame teha kasutajapõhiseid kampaaniaid üle maailma. Kui see nii hästi tööle hakkab nagu testid näitavad, siis see on minu ilmselt seni suurim tööalane saavutus. Loodetavasti aga mitte suurim saavutus väga pikaks ajaks.

Töotate Inglismaal. Kui tihti Eesti pinnale satute?

Kuna Tallinnas on Skype'i suurim kontor, siis päris tihti: keskmiselt umbes korra kuus. ■

Kuna Londonist on raske surfikohta leida, hakkas Andrus ka *wakeboard*'i harrastama.

Netimarket

NETIMARKET on Eesti suurim interneti toidukaubamaja.

**Telli toidukaupu kasvõi loengus olles!
Kohaletoimetamine Tallinna piires TASUTA**

Kas sinul on:

- **Kiire eluviis**
- **Vähe aega**
- **Innovaatiline mõtteviis**

***Siis on see teenus
mõeldud just Sinule.***

www.netimarket.ee

Väärtustades Sinu aega

Käsimüügiravimid supermarketitesse: poolt või vastu?

Piret Merimaa

EBS on asutamisest saadik kandnud endas ettevõtlusvaimu ja toetanud turu tõrgeteta toimimist. Jälgides sügiskuudel esile kerkinud laharvamusi käsimüügiravimite supermarketitesse lubamise mõistlikkuse suhtes tekib küsimus, kelle huvides on vaba konkurentsi pärssimine. Ravimiturul toimuvast parema pildi saamiseks pöördus Tudengileht Konkurentsiameti peadirektori Märt Otsa poole.

Rääkige palun selle teema tekkimise tagamaadest.

Konkurentsiameti õigus ja kohustus on analüüsida konkurentsiolukorda, anda selle parandamiseks soovitusi ning teha ettepanekuid õigusaktide muutmiseks või vastuvõtmiseks. Meie ülesanne on tagada vaba konkurents, mis antud teema kontekstis tähendab ravimite parema hinna ja kättesaadavuse lõpptarbijale garanteerimist.

Umbes aasta tagasi keelas Konkurentsiamet ära ühe apteegi omandamise Eestis. Enne otsuse langetamist uuriti ja analüüsiti põhjalikult ravimiturunduse ja ravimituru hetkeseisu Eestis. Selgus, et medikamentide turg on meil selgelt ülereguleeritud. Sellest tulenevalt said alguse mitmesugused ideed ja protsessid eesmärgiga kujunenud olukorda parandada ja olemasolevad turutõrked kaotada. Praeguse seisuga on Konkurentsiamet esitanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumile aruanded ja teinud oma ettepanekud viia need valitsusse. Praegu on asi ettevalmistusstaadiumis. Lõppotsuse antud küsimuses langetavad siiski poliitikud, s.o valitsuse liikmed ja Riigikogu, kes peab ettepanekud heaks kiitma, sest käsimüügiravimite poelettidele lubamiseks on vaja eelnevalt hulk seadusemuudatusi vastu võtta. Seega ei ole oodata, et valuvaigistid, külmaravimid ning teised tuntud ja laialdaselt kasutatavad käsimüügiravimid juba sel talvel supermarketitesse jõuaksid.

Kuidas avastati puudujäägid elanikkonna varustamisel medikamentidega?

Konkurentsiamet on ravimiturгу põhjalikumalt jälginud. Amet keelas eelmisel aastal apteekide koondumise, mille käigus oleks ühe ravimiketi turuosa veelgi suurenenud. Lisaks viis TNS EMOR meie tellimisel augustis ja septembris läbi uuringu käsimüügiravimite kättesaadavusest väiksemates asulates. Uuringu käigus kaardistati takistavad barjäärid ja uuriti inimeste suhtumist käsimüügiravimite müüki väljaspool apteeki. Identifitseeritud võimalikest probleemidest käsimüügiravimite ostmisel nimetasid peaaegu pooled vastanutest kallist hinda. Üle poolte väikeasulate elanikest suhtuvad käsimüügiravimite müüki väljaspool apteeki soosivalt, apteeги asukoht ja lahtioleku aeg on aga takistuseks neljandikule vastanutest.

Sellest tulenevalt tegime Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumile ettepaneku parandada konkurentsiolukorda käsimüügiravimite turustamisel lõpptarbijatele. Meie eesmärk on kaotada piirang, mis välistab teatud käsimüügiravimite turustamise mujal kui apteekides, tagamaks suurema valikuga ja madalamate hindadega ravimite paremat kättesaadavust lõpptarbijale.

Mille põhjal arvate, et ravimite hinnataset, valikut ja tarbijasõbralikkust on võimalik parandada?

Hetkel valitseb Eesti ravimiturul kõrge turukontsentratsioon – hulgi- ja jaemüügitasand on vertikaalselt integreeritud ja kahele ettevõtjale kuulub 80–90% kogu ravimite turustamisest. Sellest tulenevalt võib pakutav ravimivalik välja kujuneda ajendatuna väheste ravimimüüjate endi majanduslikest huvidest. Euroopas müüakse ravimeid poes ja tanklates Bulgaarias, Hollandis, Norras, Poolas, Rootsis, Saksamaal, Soomes, Taanis, Tšehhis, Ungaris ja Suurbritannias. Eestis ei müüda kaugeltki mitte kõiki Euroopas müüdavaid käsimüügiravimeid ja hinnavõrdlus teiste riikidega näitab, et levinumad käsimüügiravimid on oluliselt soodsamad näiteks Saksamaal ja Suurbritannias, kus

nende müük väljaspool apteeki on lubatud.

Turu avamine avaldab otsest positiivset mõju konkurentsile terves ravimite müügi sektoris: väheneb kõrge turukontsentratsioonist tingitud „pudelikaela efekt”, tekib nii tegelik kui ka potentsiaalne konkurents. Barjääride kaotamine parandab ravimite kättesaadavust (ka maapiirkondades), alandab hinnataset ja suurendab valikut. Ravimite jaemüügiturule tulevad uued ettevõtjad ning ellu jäävad eeldatavasti need firmad, kelle teenindajate käitumine on tarbijasõbralikum.

Kas on põhjendatud kartused, et madalamat hinda pakkudes ravimite kvaliteet ja inimeste teenindamine halvenevad?

Ei, kuna kõikide müügiiloaga ravimite ohutus ja kvaliteet on Ravimiameti poolt kontrollitud. On iseenesestmõistetav, et medikamentide müüjad peavad enne, kui ravimeid müüma hakkavad, läbima vastava lisakoolituse. Päris kindlasti ei ole ravimeid müüva poe ümberõpet vajavate inimeste jaoks tegemist infoga, mille omandamise keerukust võiks raketiteaduse raskusastmega võrrelda. Lisaks saab tarbija detailset infot ravimi kasutamise ja toime kohta alati lugeda infolehel.

Kuidas kommenteerite kahtlusi ja muret, et korra lõdvenemisel võidakse ilma müügiilota illegaalseid ravimeid turustama hakata?

Illegaalsete ravimite müük on kuritegu, mille vastu võitlemine kuulub selleks pädevate organite vastutusvaldkonda. Konkurentsiameti seisukoht on, et ei ole mõistlik sätestada lõpmatuid piiranguid ja takistada konkurentsi hirmus, et keegi müüb illegaalset kaupa. Kas selleks, et võidelda salasigarettidega, tuleks keelata nende müük kioskites ja lubada need vaid spetsiaalsetesse poodidesse *à la* tubakasalongi?

Seega ei ole teie arvates käsimüügiravimite müük poodides inimestele ohtlikum kui nende müük apteegis?

Ei, kindlasti mitte. Olenemata sellest, kas

käsimüügiravimeid müüb apteek või mõni teine müügikoht, tuleb lähtuda sellest, et ravimeid ostetakse siis, kui neid on vaja, mitte üle- või valedoseerimise eesmärgil. Torusiili, süütevedeliku või odekoloni mitteeesmärgipärasest kasutamisest me ju ei karda ning selle vastu ei võitle. Lisaks on juba praegu võimalik apteegist osta käsimüügiravimeid ilma igasuguse apteekripoolse nõustamiseta. Seega on raske leida põhjust, miks peaks nende müügiõigus kuuluma vaid apteekidele. Arvestades tegelikku müügipraktikat, on käsimüügiravimite müügi piirangud meie arvates liiga karmid ning pärsivad vaba konkurentsi.

Ravimite parem kättesaadavus ja soodsam hind peaks ju kõigile vastuvõetav olema. Miks ei ole selle poolt sotsiaalminister, Apteekrite Liit, Ravimiamet ja veel palju organisatsioone?

Eks ikka seepärast, et tegemist on teatud

huvigrupiga, kellel on soov oma ärihuvisid kaitsta. Maakohtades kardetakse apteekide sulgemist, kuna ollakse teadlikud, et medikamentide võimalik hinnalangus toob kaasa tulubaasi vähenemise – suurest juurdehindlusest ilmajäämise. Kardetakse vaba konkurentsi, mida praegu ei ole, ehk siis olemasoleva turuosa kaotust. Me ei ela siiski enam keskajal, kui teatud tsunftidesse koondumine oli iseloomulik. Apteekrite väide, et vaid nemad oskavad ja suudavad ravimeid kõige paremini müüa, ei ole ilma piisava tõendus- ja võrdlusmaterjali olemasoluta aktsepteeritav. Majandusfilosoofia aluseks on tõsiasi, et ei ole mõtet tekitada asjatuid turutakistusi. Ravimimüügi piiramisega vaid apteekidesse on kindlasti tegemist põhjendamatu turutakistusega, millel ei ole mõtet ning mille vastu tuleb astuda.

Tegelikult moodustavad käsimüügiravimid vaid viiendiku kogu Eesti ravimiturust,

kaheksakümmend protsenti müügitulust moodustavad seega retseptiravimid. Konkurentsiameti kohustus on seista vaba konkurentsi toimimise eest. Kui ligi üheksakümmend protsenti apteekide müügitulust tuleb nn ketiapteekidest, mis on kas otseselt või kaudselt kahe suurima hulgemüüja omandis või seotud koostöökokkulepetega, siis ei ole võimalik korralikult toimivast hinnakonkurentsis rääkida. Konkurentsiamet rõhutab põhimõtet, et ravimiturg peab toimima rangete reeglite järgi. Lõppkokkuvõttes jääb ju iga kaupmehe otsustada, kas ta soovib teha vajalikke kulutusi, et luua vastavad hoiutingimused või ka näiteks palgata pädeva konsultandi. Kuna küsimus eeldab poliitilist kokkulepet, on aeg edasi liikuda: loobuda emotsionaalsetest väljaütlemistest ja meediasõjast ning asuda teema sisulisele arutelule. Olenemata sellest, kas käsimüügiravimeid müüb apteek või mõni teine müügikoht, langeb vastutus kasutamise eest ikkagi kasutajale endale. ■

Erakogu

Märt Ots võitleb ravimituru liberaliseerimise eest.

Näpunäiteid efektiivseks töö otsimiseks!

Lusine Allahverdjan

Esimese töökoha otsimine või töökoha vahetus on loogiline samm iga inimese elus. On vähe neid, kes üldse tööle ei lähe või töötavad kogu elu ühes kohas ning ühe ameti peal. Igal juhul seisab enamik inimesi oma elus probleemi ees, kuidas leida uus töökoht.

Ideaalse töö leidmine on täiskohaga töö

Tänapäeval on ettevõtete jaoks keeruline leida õigustatud põhjendusi, et teha investeeringuid uute töökohtade loomiseks. Paljudes kohtades keskendutakse kokkuhoiule ning üha enam kasutatakse paindlikku, poole koormusega töötamist ja alltöövõttu – see vähendab põhikohaga töötajate arvu. Üha vähem inimesi vahetab töökohti: rasketel aegadel pole midagi turvalisemat, kui olemasolevast töökohast kinni hoida.

Tulemuseks on töökohtade arvu vähenemine, kõrgemad nõudmised ning suurem konkurents nende täitmiseks.

Kuid töökohti siiski on. Õige leidmine võib nõuda aega, suuri pingutusi ja õppimistahet. Kuigi lihtsaid lahendusi ning kindlaid garantiisid pole, saate te välja kujundada strateegia, mis teie eduvõimalusi suurendab.

Võtke kindel sihtmärk

Mõelge tööst, mida te tahate, kui sihtmärgist – sellisest, mis võib liikuda, olla varjatud või mida te alati ei näe. Selleks, et sihtmärki tabada, peate sellele metoodiliselt lähenema ja see tähendab nii selge peaga mõtlemist kui ka teatud uurimistegevust.

Eelkõige vajate te otsingustrateegiat, mis on midagi enam kui juhuslik töökuulutuste lappamine. Milliseid teisi ajalehti, ajakirju ja erialaajakirju peaks teie strateegia hõlmama? Kas on olemas spetsiaalseid elektroonilisi CVde andmebaase või töövahendustevõtteid? Millal ja kui sageli te peaksite nendega tegelema?

Mõningaid ametikohti ei reklaamita – kuidas te kavatsete neile kandideerida? Kas te olete maha istunud ja mõelnud, millistes valdkondades te tahaksite töötada? Kõikidel inimestel on oma suhete võrgustik – kas te olete enda oma juba kasutanud?

Teiste sõnadega, te peate plaanima aega ja vahendeid ning teie „antennid“ peavad väljas

olema igal ajal ja igas kohas.

Kvaliteet enne kvantiteeti

Otsige realistlikku tööd. Huupi tulistamise strateegia (kandideerin kõikidele ametikohadele hotellipoisist presidendini) võib tekitada teis tunde, et olete midagi teinud. Siiski on tegemist enesepettusega, kui arvate, et edu võimalus on otseses seoses saadetud kandideerimistaotluste hulgaga.

Selle asemel kasutage oma tööotsingutele kuluvat päeva nende ametikohtade analüüsimiseks, mis teid tegelikult huvitavad. Samuti võite kontakti võtta tööpakkujate kontaktisikuga, et arutleda ja hinnata, kas töö sobib teie kogemuste, pädevuse ja isiksusega.

Teiste sõnadega, võtke aega sihiku seadmiseks. Üksnes nii võite vältida sihtmärgi riivamist, kui teie eesmärk oli tabada kümnesse.

Olge positiivne

Kui te olete juba mõnda aega õiget tööd otsinud, olete ilmselt väsinud oma lähedastele sõpradele selgitamast, et te pole seda ikka veel leidnud. Ärge siis selgitagegi. Selle asemel jagage nendega oma tööotsimise strateegia üksikasju. See on hoopis lõbusam ja positiivsem tegevus. Ja see avaldab muljet

Üha vähem inimesi vahetab töökohti: rasketel aegadel pole midagi turvalisemat, kui oma olemasolevast töökohast kinni hoida. Tulemuseks on töökohtade arvu vähenemine, kõrgemad nõudmised ning suurem konkurents nende täitmiseks.

kõigile, kes teie suhtevõrgustikku kuuluvad.

Õppimine ja areng ei lõpe kunagi. Teie tööotsimisstrateegia üks osa peaks olema mõtlemine selle peale, mida te tahaksite teha ja kuidas ennast nii professionaalselt kui ka isiksuslikult arendada.

Pidage meeles, et tegu on olulise ristteega. Oluline on nii see, et te ideaalselt sobiks uuele tööle, kui see, et uus töö sobiks ka teile.

Tööd leida on raske, kuid mõnikord on raskem tööd säilitada.

Ka Noa ei alustanud ehitust vihmaajal. – Warren Buffett

Piret Merimaa

17. oktoobril toimus Tallinna börsi juhtimisel „Rahakompass 2009”, et aidata nii praegustel kui ka tulevastel investoritel raha- ja investeerimismaailmas paremini orienteeruda ning põhjendatud valikute langetamisele kaasa aidata. Ürituse avas Tallinna Börsi juhatuse esimees Andrus Alber, kes kutsus üles vihmast laupäeva kasulikult kasutama: tuleviku heaolu silmas pidades mõtisklema vaba raha säilitamise ja teenimapanemise üle ning kasutama investeerimisotsuste analüüsimisel Eesti juhtivate spetsialistide abi. Arukate investeerimisotsuste sünni toetas võimalus vahetada mõtteid Tavidi, LHV, Eesti Väärtpaberikeskuse ja Sihtasutus Vaata Maailma esindajatega. Ettekannete ja diskussioonide käigus tutvustati säästmise ajalugu ja olemust, analüüsiti erinevaid vara paigutamise võimalusi ning arutleti rahamaailma aktuaalsete probleemide üle.

Investeerimise ümarlaual arutleti Eesti Suhtekorraldajate Liidu presidendi Aive Levandi juhtimisel selle üle, kas ja kuhu on üldse mõtet investeerida. Investeerimisobjektidena käsitleti veini, väärtpabereid, lapsi, kinnisvara ja kulda.

Veinieksperit Kalev Vapper käsitles investeerimist veini kui iseenda heaolusse panustamist. Mõõdukas veinijoomine parendab tema sõnul nii füüsilist tervist (veini joomine soodustab seedimist ja rasvade lagundamist) kui ka vaimset heaolu (positiivsed emotsioonid mõjuvad katalüsaatorina).

Börsijuht Andrus Alber kinnitas, et väärtpaberitesse investeerimine on põnev ja emotsionaalne tegevus. Esineja rõhutas, et investeerimine väärtpaberitesse ja fondiosakutesse ei ole Eestis enam ammu vaid rikaste privileeg ning vajadus säästa on meist tegelikult igapähele. Väärtpaberite soetamise kasuks räägib investeerimisvõimaluste paljususest: on võimalik valida väga erineva riskitaseme (ja tootlusega) instrumentide vahel,

Andrei Hvostov, Andrus Alber, Meelis Atonen, Viljar Harakas, Kalev Vapper.

samuti vara haldamise lihtsus – läheb vaja vaid väärtpaberikontot, mille hooldustasud on madalad ning juurde pääseda saab igast maailmanurgast.

Investeerimisest lastesse kõneles Andrei Hvostov. Tema ideeks on eestlaste väljasuremise vältimiseks anda lapsevanematele valimistel juurde lisahääli ning panna riigipoolne sotsiaalkulude hüvitamine sõltuvusse järeltulijate arvust. Maailma demograafilisi trende jälgides ei ole aastatel 2020–2030 võimalik loota sellele, et võõrtöötajate importimise abil saaks lahendada puuduvate töökäte probleemi – igal riigil on võimalik loota vaid enda kodanike panusele. Füüsiliselt aitab meid vanaduspõlves otsene järeltulija, mitte finantsinstrumendis paiknev vara.

Viljar Arakas Eften Kapitalist võrdles kinnisvarasse investeerimist Ameerika mägedega: ta rääkis saadud õppetundidest ja valdkonna keerulisest hetkeseisust. Esineja kinnitusele ei ole põhi kinnisvaraturul veel käes, vaid moodustub lähimate kuude jooksul. Seepärast tuleb varuda veel veidi kannatust, enne kui taas seda tüüpi varasse raha paigutama hakata.

Meelis Atonen Tavidist kõneles vanimasse

finantsinstrumenti – kulda – investeerimisest. Selle varaklassi võluks peetakse ressursi piiratud tulenevat suuremat hinnastabiilsust. Kulda investeerimise vähesel populaarsusel tagamaid otsis esineja Põhjamaa inimeste pangatoodete usust (kullal pole ilusat pakendit ja kõlavat tootenimetust) ja finantsvahendajatele mittesobivusest, kuna selle eest ei ole võimalik tehingu- ja haldustasusid võtta. Kuna kiiret majanduse taastumist ei ole oodata ning rasked ajad on alles ees, on igati mõttekas kaaluda jätkuva kriisi valutumaks üleelamiseks kulda investeerimist.

Spetsiifilisemat investeerimisnõu jagas LHV ja üheks edukaimaks Eesti erainvestoriks peetav Rene Ilves. Kogumispensionisüsteemi tutvustasid ja pensionifondi maksete jätkamise vajalikkuse teemal arutlesid kõigi kuue Eesti pensionifondivalitsete esindajad.

Tegemist oli tänuväärse üritusega, kus esinejad aitasid konstruktiivse dialoogi käigus leida individuaalseid vajadusi silmas pidades igapähele varale parimat teenimisvõimalust. Kellel teema vastu suurem huvi, tasuks külastada internetilehekülge www.investmentor.ee, kust leiab ürituse ning finantssektori toimiva kohta palju kasulikku lisainfot.

„Kui ükskõiksuse eest makstaks dividende, teeniksid ameeriklased puudulikelt majandusteadmistelt hiigelkasumi.” – USA kaubandusminister Luther H. Hodges

Piret Merimaa

Rikkuse loomiseks on kaks peamist viisi: teha seda oma firma kaudu või usaldada vara suurendamine teiste ettevõtete juhtidele või finantsvahendajatele. Millised on hetkel kõige populaarsemad vara kasvatamise võimalused ja millist mõju avaldab meedia investeerimisotsuste langetamisele? Tudengilehe küsimustele vastasid LHV investeerimiskonsultant Siret Keem ja Eesti edukaim erainvestor Rene Ilves.

Viimasel aastal on inimesed palju raha kaotanud – seda nii aktsiatesse, kinnisvarasse kui ka pensionifondiosakutesse investeerides. Vaatamata valule rahakotis ei ole võimalik jääda pikaks ajaks haavu lakkuma. Mida peaks tegema, et tänane elatustase säiliks ka homme?

Siret Keem: Soovitan esmalt igaühel oma riskitaluvust analüüsida. Mis tahes investeringuga kaasneb vara vähenemise või kaotamise oht. Tundes piire, on võimalik ka sobivaid investeerimisvariante leida. Vajalikud on baasteadmised finantsturgude toimimisest ning järjepidevalt tuleb investeringu hetkeseisu vastu huvi tunda. Soovitan alustada fondidesse investeerimisest, sest fondijuhid jälgivad vara seisu ning teevad seda igapäevaselt, kontrollides, et vara väärtus ei väheneks. Regulaarne säästmine on igati tervitatav, sest suured säästused tekivad väikestest pidevalt kokkuhoitud summadest.

Rene Ilves: Olen nõus sellega, et investor peab end järjepidevalt harima, et olla võimeline hindama, kas selle ettevõtte, mille osa ta omab, juhtkond või siis finantsvahendaja, kelle hoolde vara haldamine on usaldatud, on teinud õigeid ja põhjendatud otsuseid. Soovitan siiski investeerida otse ettevõttesse, mitte fondidesse. Fondidel on kõrged

haldamistasud, juhtidel piiratud otsustusõigus ning fondijuhtide pädevus on küsitav, kuna neil puudub reaalne turukogemus. Arvan, et targad fondijuhid ei pea palgatööst elatuma, vaid on võimelised endale ise miljoneid teenima. Miks ei võiks igaüks ise oma vara investeerida? Omal nahal üleelatud valed investeerimisotsused on õppetunnid, mis loovad soodsa pinnase kogemuste tekkeks ning on vajalik seeme tulevase rikkuse loomisel.

**Siret Keem:
Võttes arvesse, et tulevikus hinnad tõusevad, kasvab ka pensionifond. Seega on igati põhjendatud pensionisammas-
tesse sisse maksete jätkamine. Eesmärgiks peaks olema kogu aeg sisse makseid teha ja ajas investeringuid hajutada.**

Meediakärast peab eemale hoidma, ostma ja hoidma heade firmade aktsiaid, suutma võita kikk langusperioodil kõik maha müüa. Pooldan pikaajalisi, 5–7aastase horisondiga aktsiainvesteringuid.

Mälestused aktsiabörside langusest on veel eredalt meeles: kas olete kindel, et alanud tõus ei peatu?

Siret Keem: Majandus areneb paratamatult tsükliliselt, kusjuures keegi ei oska tsükleid täpselt ette näha. Mõttekas on pikaajaliselt kogu aeg koguda ja mitte mõningase tootlikkuse languse pärast üleliia muretseda.

Rene Ilves: Inimese elu jooksul on 4–6 võimalust, kus ta saab osta odavalt aktsiaid ja

üks neist oli just praegu. Nii madalale kui märtsis aktsiate hinnad enam ei lange. Halvad ja head ajad vahelduvad nagu ööpäevad – pimedusele järgneb ikka päikesetõus. Investeerimisotsuse tegemisel peab välja valima head ettevõtted, mis ka halbadel aegadel hakkama saavad. Just siis, kui meedia ahastab, et „nüüd on küll kõik läbi”, tuleb aktsiaid osta. Lisaks on mõistlik osta nende firmade aktsiaid, mille tegevust on meil reaalsetel võimalikel jälgida. Näiteks pole abi teadetest, et Hiina majandus kasvab. Uudistest lähtumine väikeinvestorit ei aita, sest reageerima ja aktsiaid ostma oleks pidanud veidi varem. Arukas on jälgida lähipiirkonna ettevõtteid: käia ise aktsionäride üldkoosolekul ja võtta arvesse konkurentide poolt levitatavaid kuulujutte, sest kus on suitsu, on alati ka tuld. Vaid meediale ja börsiteadetele toetumine ei ole põhjendatud ning tähendab pimesi usaldamist.

Kas hindate Eesti börsiettevõtteid elujõuliseks?

Rene Ilves: Kardan, et mõned ettevõtted võivad siiski pankrotti minna. Pankrot tähendab seda,

Siret Keem.

Erakogu

et lõpetatakse ettevõtte tegevus. Tegelikult jääb võimalus, et need aktsionärid, kes on täna omanikud, seda homme enam ei ole. Ehk siis ettevõtted võivad küll alles jääda, aga aktsionärid vahetuvad.

Mida arvate kinnisvarasse investeerimisest?

Siret Keem: LHV seda teemat kommenteerida ei saa. LHV pakub investeerimist kolme liiki instrumentidesse, milleks on võlakirjad, aktsiad ja indeksaktsiad.

Rene Ilves: Kinnisvaraturg juba taastub: kolm kuud on olnud võimalik märgata väikest tõusu. Samas on puudu kvaliteetsest varast ning oodatakse veel mõningast hinnalangust. Mõistlik on investeerida objektidesse, mis on kaetud lepingutega ning millega on võimalik head renditulu teenida. Eesti eluasemeturu probleemiks pean ehitiste halba kvaliteeti ja arendajate poolt jagatavat valeinformatsiooni. Näiteks petetakse ruutmeetrite arvuga ja puudub maa notariaalne kasutuskord. Seega, nagu iga investeringu puhul, tuleb valdkonda tunda. Mina investeerin hetkel siiski vaid aktsiatesse.

Kas soovitate jätkata sisse makseid kohustuslikku pensionisambasse?

Siret Keem: Kui on tegemist noore inimesega ja kui kogumine pensionifondi on nagunii kohustuslik, siis soovitan sisse makseid jätkata. Kellel on see vaba valik, nendel on

Millal, kui palju ja millistesse varaklassidesse investeerida sõltub siiski rikkuse loomise vormist, suuruselt ja riskivalmidusest. Kõige olulisem on juhtida oma tulevikuheaolu ise või vähemasti usaldada see inimesele, kelle võimekuses vara hallata ja juhtida ei ole põhjust kahelda. Pidevalt tuleb infot hankida, sest kõik meie ümber muutub ning vastavalt trendidele tuleb ka investeringuid korrigeerida. Alustav investor ammutab tarkust, lugedes näiteks „Investeerimise teejuhti“ (Äripäeva Kirjastus, 2007) ja „Väärtipaberite teejuhti“ (Eesti Päevaleht, 2009) – selgeks saavad investeerimise põhitõed alates vara paigutamise seotud riskidest ja nende hajutamisest kuni suhtarvude olemuse ja arvutamiseni välja. Edasijõudnud aktsionär leiab infot raamatust „Ühinemised ja omandamised: alternatiiv äri orgaanilisele kasvule“ (Äripäeva Kirjastus, 2007). Kogenud huviline tutvub pimedatel sügisõhtudel LHV raamatukogust laenutatud või Amazoni internetikaubamajast ostetud ülipõnevaid teoseid nagu Mohamed A. El-Eriani „When Markets Collide. Investment Strategies for the Age of Global Economic Change“, Alice Schroederi „The Snowball. Warren Buffet and the Business of Life“ ja Jim Rogersi „A Bull in China. Investing Profitably in the World’s Greatest Market“.

siis aega mõelda, kas nad tahavad iseseisvalt maksta või mitte. Samas kui arvestada seda seisuga, mis praegu aktsiaturgudel toimub, siis hinnatasemed on praegu madalamad kui mõni aeg tagasi ja fondiosakute ostmine on seetõttu ka soodsam. Võttes arvesse, et tulevikus hinnad tõusevad, kasvab ka pensionifond. Seega on igati põhjendatud pensionisambasse sisse maksete jätkamine. Eesmärgiks peaks olema kogu aeg sisse makseid teha ja ajas investeringuid hajutada. Praegune raha, mis pensionifondi paigutatakse, võib hetkel olla väike, aga kogu aeg makseid jätkates annab ta ikkagi tulevikus pensionifondile palju juurde.

Rusikareeglina soovitan umbes 58. eluaastani suuremaid riske võtta ja kõrgema

aktiiosaakaluga fondi investeerida. Eelistama peaks progressiivseid fonde, kus aktsiate osakaal on ca 50%. Kui pensionieani on jäänud viis aastat, siis on mõistlik järsem fond rahulikuma vastu vahetada. Kui aga inimene tunneb, et tema riskitaluvus on madalam, siis olenemata sellest, et pensionifondid ei ole väga riskantsed, tuleks ainult võlakirjafondi osta. Võlakirjafondid olid ka ainukesed, kes majanduslanguse tingimuses plussi jääda suutsid, samas kui suurema riskiga fondid 20–30% kukkusid.

Rene Ilves: Süsteem iseenesest on hea: sisse makseid on isikustatud, sina maksad pisku ja riik paneb ka veidike juurde ning lootus on, et ehk investeeritud vara väärtus ajas veidi kasvab. Riik tegi tegelikult inimestele karuteene, kui ta lõpetas omapoolsed sisse makseid. Juriidiliselt on selline käitumine käsitletav lepingu rikkumisena. Kuidas me saame süsteemi usaldusväärsusest kõnelda, kui riigil on võimalik lepingust taganeda, inimesel aga mitte? Reaalselt on pensionisamba puhul tegemist üliväikse osaga inimese tegelikust investeerimisvajadusest, mistõttu on arukas omada ka muid säästmise vorme kui pensionisambasse investeerimine. Ainus kindel viis, kuidas riigi poolt tekitatud ebakindlust süsteemi toimimise suhtes vähendada ja tuleviku suhtes turvalisust suurendada, on investeerida isiklikku äritegevusse. Noortele tuleb luua võimalusi põhjalike teadmiste ammutamiseks, kuidas ettevõtteid luua ja juhtida ning võlgu elamist vältida. Tõeline rikkus luuakse siiski vaid ettevõtluse käigus ning sel moel teenitu on minu meelest ainus, millesse on helget vanaduspõlve silmas pidades põhjust loota. ■

Erakogu

Buffett ja Rene Ilves.

Vabatahtlikuna Hispaanias

Mall Abel

Kui oled ülikooli lõpetamas ning pole ikka veel päris kindel, mida edasi teha, kuid natuke reisida ometigi tahaksid, siis miks mitte minna vabatahtlikuks välismaale. Just niimoodi tegi EBSi Tudengilehe endine peatoimetaja Triin Rebane, kes läks märtsikuus Hispaaniasse.

Miks sa otsustasid vabatahtlikuks saada?

Minu vabatahtlikuks minek oli asjade seisu üsna loomulik jätk. Olin varem aastaid töötanud vabatahtlikuna Viimsi noortevolikogus ning leidsin, et on aeg ära proovida vabatahtliku elu välismaal. Alguses mõtlesin, et läheks kohe Aafrikasse, kuid see tundus väheke liiga riskantne ning seega mõtlesin ära proovida vabatahtliku teenistuse Euroopas. Kuid kindlasti jõuan ma kunagi vabatahtlikuna ka Aafrikasse või Aasiasse.

Kui ma selle mõttega lagedale tulin, olin ma just lõpetamas EBSi ning minu pähe tekkis korduvalt mõte: olen 20-aastane, lõpetan kohe ülikooli ning mis siis edasi? Polnud sel hetkel kindel, mida tahan edasi õppida või mis valdkonnale end tööalasel pühendada, seega tundus välismaale minek igati kohane.

Millise programmi kaudu välismaale läksid?

Euroopa Vabatahtlik Teenistus on üks Euroopa Komisjoni programmi „Euroopa Noored” võimalustest.

Miks valisid just Hispaania?

Mul on mingi sõnuseletamatu armastus Hispaania vastu! Kui ma aastaid tagasi esimest korda Hispaanias (Barcelonas) käisin, siis tundsin, et vaat siin ma tunnen end hästi! Pärast seda läksin õppima hispaania keelt ning aastate jooksul viisid mu reisirid mind ikka ja jälle sinna tagasi. Seega tundus ka valik suhteliselt loogiline – olin kuu unistanud siin elamisest ning keele selgeks saamisest. Kindlasti ei kahetse oma valikut!

Mis linnas elad?

Elan Hispaania idarannikul Alicante.

Fotod: erakogu

Alicante kindluses päikeseloojangul.

Mis on sinu peamised tööülesanded?

Anda noorte infokeskuses konsultatsioone Euroopa Vabatahtliku Teenistuse kohta, programmi „Euroopa Noored” ning õppimise-töötamise kohta välismaal jne. Lisaks sellele andsin suvel ka inglise keele ning meedia tunde ning kuna inglise keelega jäädi väga rahule, tehti mulle ettepanek nendega jätkata ka sügisel. Kevadel kirjutasin ka ühe rahvusvahelise noorsoovahetuse projekti, millega end suvel rakkis hoidsin ning mis septembris oma kulminatsiooni leidis – 30 noort viiest ELi riigist viibis kümme päeva Alicante noorsoovahetusel. Peale selle olen tegelenud veel väiksemate asjadega: esitlused koolides, veebilehe tõlkimine inglise keelde, töökaaslaste abistamine nende projektides, vabatahtlike koolitused Santiago de Compostelas ning Valencias, töötamine vabatahtlikuna Santa Pola windsurfi meistrivõistlustel ja muud sellist nipet-näpet.

Õnneks on mu organisatsioon minu ideedele väga vastuvõtlik ning mul pole kordagi tekkinud tunnet, et mul oleks igav. Pigem tahaksin teha rohkem kui jõuan!

Kui kaua programm kestab?

Vabatahtlikku teenistust on võimalik teha 2–12 kuud sõltuvalt projektist, minu projekt kestab 9 kuud.

Kas oskad ka juba hispaania keelt?

Hispaania keel on soravalt suus. Kui endal on tahtmist keel ära õppida, siis tuleb see kiiresti. Kuigi minu projekt peaks olema ametlikult inglise keeles, siis alates aprillist pole ma enam töö juures inglise keelt tarvitanud. Siiski ei saa öelda, et ma olen hull hispaania keele äss – selle keele sõnavara on nii rikkalik, et isegi kohalikud käivad sünonüümide sõnastikuga ringi! Lisaks on grammatikas asju, mida eesti keeles ei ole, ning seega tekitab see vahel peavalu. Kuid

minu eesmärk saada keel soravalt suhu on täidetud.

Teadaolevalt on praegu Euroopas suurima tööpuudusega riik Hispaania. Kuidas ise sealset majandusseisu hindad? Kuidas kohalikud kriisi suhtuvad?

Siinsest majanduskriisist leierdatakse söögi alla ja söögi peale nagu ilmselt igal pool. Siiski on viimaste kuude jooksul inimesed optimistlikumaks muutunud. Majanduskriis ja tööpuudus puudutab kõige rohkem sisserännanud inimesi, kellel puuduvad dokumendid ning korralik haridus. Ja neid siin jagub mehemoodi – kokku on Hispaanias 12 miljonit sisserännanud olgu siis Euroopast, Aafrika põhjarannikult või Lõuna-Ameerikast. Seltskond on siin väga kirju. Näiteks on Alicante registreeritud üle 80 eri rahvusest inimese.

Siiski tuleb tunnistada, et tänaval käies majanduskriisist aru ei saa. Inimesed käivad restoranides söömas ning baarides lõbutsemas ja allahindluste ajal parem ära hakka poodi üldse minema, sest sa lihtsalt ei mahu sisse! Kuigi tarbimine on igas sektoris jõudsalt langenud, siis minu jaoks on see siiski meeletu, kuidas inimesed siin üle tarbivad!

Üldine suhtumine majanduskriisi on aga suhteliselt halb. Fraas „me oleme kriisis ning ma ei saa seda endale lubada“ on käibel siin ja seal. Siiski üritab valitsus inimesi kriisis jõudsalt aidata – see on uskumatu, kui palju erinevaid toetusi neil siin on!

Kuidas oled harjunud kohaliku eluga? Millest kõige rohkem puudust tunned?

Eluga olen harjunud paremini ning lihtsamini, kui oleksin ette kujutanud. Ilmselt on see märk sellest, et mul oli seda tõesti vaja! Siin on elutempo ning -viis hoopis teisest mastist. Inimesed on rõõmsamad ning naudivad elu, mitte ei torise ringi ega kiirusta pidevalt. Kui eestlane elab selleks, et töötada, siis hispaanlane elab selleks, et elu nautida! See on minu jaoks väga tähtis oskus – nautida elu! Ka minu elustiil on siin väga palju muutunud, olen õnnelik, et olen saanud eestlaslikust oravarattast lahti murda! Ja ausalt öeldes ei taha ma siit tagasi tulla, see lausa hirmutab mind!

Ausalt öeldes ei saagi ma öelda, et ma millestki puudust tunneks. Kui sul pole miskit silma all, siis sa ei oska sellest ka puudust tunda! Muidugi

kui mõtled perele ning sõpradele, siis tahaks vahest koju, kuid ma olen siin niivõrd lühikest aega, et pole mõtet end koormata mõttega „millest ma küll puudust tunnen“. Pealegi on mul kallid inimesed külas käinud. Ja söögist ka ei tunne puudust, kuigi palun küllatulistel alati natuke musta leiba ja Kalevi šokolaadi kotti panna! Ja hispaanlased armastavad „Vana Tallinna“ – miks seda ei ekspordita?

Kas Hispaanias oled kohanud ka teisi eestlasi?

Ikka – isegi nii väikse riigi rahvas jõuab kõikjale. Alicante ning selle lähiümbruses elab käputäis eestlasi, kellega vahel ikka läbi käime ning ajame juttu stiilis „oh neid hispaanlasi...“. Vahva seltskond! Oma esimese eestlasega siin kohtusin juhuslikult keskturul. Kui kuulsin eesti keelt, mõtlesin esialgu, et olen lolliks läinud ja kuulen juba hallukaid. Ja osa eestlasi on mind leidnud tänu minu blogile. Samas on mul ikkagi kõik parimad sõbrad muulased – hispaanlased, kolumbialased, venezuelalased, brasiillased ja nii edasi.

Millega vabal ajal tegeled?

Vaba aega sisustan peamiselt kõige sellega, milleks Eestis aega ei jäänud: lugemine, tennise mängimine, jooksmine ja kui tuult on, siis surfamine, ka niisama sõpradega väljas käimine ja ringi uitamine. Siin on tänavaelu meeletu – korter on pigem koht, kus käiakse magamas, sest pidevalt ollakse vabas õhus! Ja vaikselt katsun tegeleda ikka ka Eestis

pooleli jäänud asjadega ning oma uute ideede elluviimisega...

Milline on kõige meeldejäavam seik?

Ma ei tahaks ühte või teist seika välja tuua. Kogu see aeg on minu jaoks olnud seiklus ning kuldaväärt kogemus! Siiski ei unusta ma ilmselt kunagi FC Barcelona meistritiitli võidu tähistamist ning U2 kontserti Barcelonas – 90 000 temperamentse hispaanlasega koos Camp Nou olla on midagi enneolematut!

Juhul, kui mõnel EBSi tudengil tekkis samuti soov vabatahtlikuks saada, millest ta peaks alustama ja millega arvestama?

Vabatahtlikuks minekul tuleb enda jaoks kõigepealt selgeks mõelda, miks seda teha tahetakse. Seejärel tuleb hakata omale otsima saatvat ja vastuvõtvat organisatsiooni ning sobivat projekti. Selle jaoks on olemas üleeuroopaline andmebaas, kus kõik akrediteeritud organisatsioonid ja projektid kenasti kirjas. Rohkem informatsiooni selle kohta saab Euroopa Noored Eesti Büroo kodulehelt www.noored.ee kus on kõik sammud vabatahtlikuks minekul kenasti üksahaaval välja toodud ja lahti seletatud. Arvestama peaks sellega, et vabatahtlik teenistus ei ole puhkus, vaid ikkagi töö, mis on võrdsitatud erinevate lisategevuste ja seiklustega! Ja kindlasti pole see töö kõigi jaoks... ■

Santa Pola windsurf'i meistrivõistlustel septembris.

Kas on õige aeg pöörata pilgud taas Balti turgudele?

Raido Reiska

Lehmani pankrotist on möödas veidi üle aasta ja juba räägivad kõik turgude taastumisest ja majanduse paranemisest. Nõnda on ka III kvartalis ärganud Balti väärtpaperiturg, mille börsiindeks on kasvanud natukene üle 50%. Aktiivset tegutsemist näitavad nii välis- kui ka kodumaised investorid. Hetkeolukorda Balti turul ja tulevikku selgitab lähemalt LHV Balti analüüsiosakonna juht Erki Kert.

Kas investorid tunnetavad, et olukord Baltikumis hakkab paranema või on hetkel siiski rohkem tegu spekulantidega, kes madalale kukkunud aktsiahindade tõusus kiiret tulu näevad?

Esiteks tuleb märkida, et Baltikumist kui ühtsest regioonist rääkimine võib investorid eksiteele viia. Tegemist on kolme võrdlemisi erinevas seisus oleva ning eri raskusastmega probleemidega maadleva majandusega, millest igatüüpi väljavaated on tuntuvalt erinevad. Kui Eesti puhul võime tõesti rääkida majanduse teatud stabiliseerumisest ning paranenud tulevikuväljavaadetest, siis Läti on hetkel probleemidega maadlemise keskpunktis ning Leedus on samuti olukord võrdlemisi järsult halvenenud. Aktsiahindade viimase aja kiire tõusu taga on suuresti kohalikud väikeinvestorid ja spekulandid, kuid üha enam on kuulda signaale, et ka regioonist rohkem informeeritud välisinvestorid vaatavad pikemaajalise rahapaigutuse eesmärgil taas siia.

Millisele investorile sobib Balti turg praegu?

Balti turg sobib hetkel peamiselt investoritele, kelle investeerimishorisont on võrdlemisi pikk ning riskitaluvus keskmisest kõrgem. Kuigi usk Balti majanduste taastumisse on laiemalt olemas (enim muretsetakse praegu küll Läti pärast), siis selle taastumise ajalise perspektiivi suhtes valitseb hetkel veel teadmatus. Et praegustest kohati võrdlemisi odavatest aktsiahindadest kasu lõigata, tuleb investeerimishorisont hoida pikk ning

samuti tuleb valmis olla negatiivseteks üllatusteks, mida vaevalisel taastumisteel võib paratamatult ette tulla.

Miks peaks praegu teile uksest sisse astuv klient vahetama oma turvalise deposiidi mõnda Eesti, Läti või Leedu väärtpaperisse või fondi?

Deposiidi vahetamise soov mõne Balti aktsia või fondi vastu saab tulla ikkagi ainult inimese enda soovist pikaajaliselt eeldatavalt kõrgemat tulu teenida, olles samal ajal valmis kõrgemaid riske võtma. Universaalset lahendust, mis kõigile inimestele sobiks, ei ole olemas. Nagu öeldakse, siis hoiustajad magavad hästi ja

Kui peaks ühe nime mainima, siis oleks see vast Tallinna Kaubamaja, kes hetkel elab küll üle võrdlemisi keerulisi aegu, kuid kelle ellujäämises me ei kahtle ning usume, et uue tõusutsükli alguseks ollakse võrdlemisi hästi positsioneeritud.

investeerijad söövad hästi. Eks valik on iga inimese enda teha, sõltuvalt siis sellest, kas enam väärtustatakse rahulikku und või lootust paremale tootlusele.

Kas Balti turg käis põhjas ära ning kas kukkumine oli sellepärast nõnda järsk, et aktsiad olid ülehinnatud?

Usume, et Balti aktsiaturgude jaoks on tõesti praeguseks põhi käes ning kuigi võime näha tänastest hindadest madalamaid tasemeid, siis uusi põhju enam ründama ei minda. Kukkumise tingis peamiselt globaalne finantskriis, mis muutis oluliselt majanduskeskkonda, milles meie ettevõtted tegutsevad, ning seega sai õige kiiresti selgeks, et ettevõtted ei suuda varasemalt seatud ootusi muutunud oludes enam täita. Koos ootuste kärpimisega tulevad

paraku alla ka aktsiahinnad.

Selle aasta suursündmus kolmandas kvartalis oli kindlasti TeliaSonera pakkumine, mis andis kohalikele turgudele tugeva tõuke. Kas TeliaSonera oli Balti turu päästja?

TeliaSonera ülevõtupakkumist Eesti Telekomile ja TEO LT aktsionäridele võib hinnata erinevalt. Ühest küljest andis see korraliku tõuke nii Eesti kui ka Leedu aktsiahindadele ning signaliseeris, et kohalikel turgudel leiab tänapäeval alahinnatud ettevõtteid. Samuti vabaneb Eesti Telekomile müügist hulk raha, millest vähemalt osa leiab kahtlemata ka oma tee börsile tagasi, toetades sellega teiste ettevõtete aktsiahindu. Teisalt tähendab Eesti Telekomile lahkumine Tallinna börsilt negatiivset uudist meie börsi kui terviku atraktiivsuse koha pealt – oleme ju ilma ühest vähestest hea likviidsusega aktsiastest.

Millised ettevõtted siinsetel turgudel on esimesed võitjad, kui majandused taas kasvama hakkavad?

Majanduse taastudes võivad enam tsüklilised ettevõtted, mis praeguseks on kulude baasi madalaks viinud ning mille põhitegevuses

LHV Balti analüüsiosakonna juht Erki Kert.

mängivad võrdlemisi suurt rolli püsikulud. Nimetatud ettevõtete puhul kandub käibe kasv otseselt üle kasumireale, mis kahtlemata investoreid rõõmustab.

Kas Baltikumis pole mitte liiga vähe tugevaid ettevõtteid, et meelitada siia suuremaid välisinvesteeringud?

Balti turgude väiksus on kahtlemata probleem. Paraku kiiret lahendust sellele murele ei ole ning suurema hulga tugevate ja likviidsete ettevõtete kasvatamine ja börsile meelitamine on pikaajaline protsess. Samas on vähemalt hea tõdeda, et nii Tallinna Börs kui ka suur osa finantsinstitutsioonidest püüab iga päev leida uusi ja huvitavaid investeerimisvõimalusi, mida kohalikele ja välismaistele investoritele välja pakkuda.

Milliste Balti turu ettevõtete tegemistel võiks kindlasti silma peal hoida?

Huvitavaid ettevõtteid on Baltikumis palju – mõnede puhul on küsimus praegu

endiselt ellujäämises, teiste puhul aga uute võimaluste ärakasutamises. Konkreetselt kedagi välja tuua on raske, kuna igas sektoris on oma valupunktid ja võimalused. Kui peaks ühe nime mainima, siis oleks see vast Tallinna Kaubamaja, kes hetkel elab küll üle võrdlemisi keerulisi aegu, kuid kelle ellujäämises me ei kahtle ning usume, et uue tösutsükli alguseks ollakse võrdlemisi hästi positsioneeritud. Põnevaid arenguid saame arvatavasti näha ka Baltika ja Ekspressi puhul, kes mõlemad rabelevad praegu suure laenukoormuse käes ning ühest lahendust rahanappusele veel ei ole. Ehitusettevõtetel seevastu keerulisemad ajad alles saavad, kuna varasemalt kogutud ehituslepingud hakkavad lõppema ning uute tööde nimel käib äge rabelemine.

Kas ja millised ettevõtted võiksid börsile tulla, et Balti turg muutuks atraktiivsemaks?

Viimasel ajal on palju räägitud Eesti Energia börsile toomisest ning kõigi eelduste

kohaselt võiks olla tegu huvitava ettevõttega rahulikuma loomuga investorite jaoks. Samas tuleb tunnistada, et kõige suuremate kilgete saatel võetakse alati siiski vastu kiiresti kasvavaid ettevõtteid, kuid nende tulekuga tuleb paraku arvatavasti majanduse taastumiseni oodata.

Millist olukorda näeb LHV IV kvartali lõpus ja 2010. aasta I kvartalis Balti turul?

Ajaliselt nii piiritletud prognooside tegemine on seotud suure määramatusega. Kas või makromajanduslikult on praegu veel paljude probleemide lahendused lahtised ja kõik see mõjutab ka aktsiaturge. Seega jään oma varem väljaõeldud seisukoha juurde, et põhi on usutavasti praeguseks möödas, kuid sirgjoonelist taastumist oodata ei tasu. Ajutisi langusperioode tuleb, kuid nende sügavus ning see, kas need juhtuvad järgmise aasta esimeses või teises kvartalis, on raskesti ennustatavad. ■

EBS representatives at Universidade de Lisboa

Ludmilla Podolski

I would like to share with you my impressions of my visit to the University of Lisbon and participation in the conference '42nd Annual Meeting of SLE' held there on 9-12 September. One of my aims was to introduce Polina Tšerkassova, one of the best EBS graduates (BBL speciality), to the world of international linguistic society and its activities. We made a joint presentation based on Polina's bachelor's thesis supervised by me in 2008. The topic of our paper was 'Politeness Strategies in Verbal Interaction: a contrastive study'. It was of great interest to the participants of the conference, for we had over 30 listeners, which is a good result, considering a great number of parallel sessions: three sessions of general presentations and 10 workshops.

What is SLE?

The Societas Linguistica Europaea (SLE) is a non-profit non-governmental organization. It is not tied to any particular national interests

and thus it is a natural home for linguists who think European. Its members are Europeans (35 countries) and Non-Europeans (12 countries). Its purpose is the advancement of the scientific study of language in all its aspects.

Over the past year its membership has increased from 550 to 667, more than 300 of whom attended the 42nd annual meeting in Lisbon, including 9 participants from Estonia. So the conference may be considered a great success.

Cabo da Roca - the most westerly pont of mainland Europe.

Erakogu

Making a presentation.

SLE has its own website <http://www.societaslinguistica.eu>, which during the period from 9th February 2008 to 9th February 2009 attracted around 10 visitors per day, and the number has doubled since then. So quite a few new members have found their way to SLE via the website. It is interesting to note that

Estonians are among the 10 most frequently visiting nations:

Spain	335
Germany	317
United Kingdom	233
Belgium	230
United States	215
Italy	209
Portugal	195
Poland	129
Estonia	95
Netherlands	92

Like any other important international event, the conference had a social programme: a reception, a walking tour of the city, a conference dinner, an excursion outside Lisbon, which was a wonderful bus tour to Sintra and its surroundings. We reached the

most westerly point of mainland Europe, Cabo da Roca on the Atlantic Ocean.

So the stay was exciting, and we enjoyed it in spite of the heat over 30 degrees Celsius, even in the evening. It was great fun meeting our compatriots from Tallinn and Tartu, whom we hardly ever meet at home.

To conclude, I think that if our outstanding graduate of BBL speciality was able to compete with those who had had a more thorough linguistic preparation, it gives us hope that there will be more BBL students ready to take up the challenge, join the society of European Linguists (SLE) and participate in its events. If there is a will there is a way. ■

Joonas Lindgren – future king of sailing

Elis Madi

Joonas Lindgren studies Business Administration in our school and is fervently involved with sailing. In this interview we get a short overview of his doings. He talks about his studies, his achievements in sailing so far and how he spends his spare time.

Why did you select Estonian Business School for your studies?

I wanted to study somewhere else than in Helsinki but my sports career made it very difficult. Tallinn was the best solution as it's very different and yet so close to Helsinki.

Why did you choose the career for which you are preparing?

I guess it is the family traditions? I've been

playing and working with boats since I was kid. For sure professional sailing and boat business requires some clever business mind but I also want to keep all the possible doors open and EBS education serves this purpose perfectly.

Do you have some kind of goals for yourself and where do you see yourself after graduating?

Education and graduating means a lot to me and my family, but my top goal is to be on the podium of sailing world one day. After this I hope to make smooth transit to work life.

How do you plan to achieve your career goals?

I get my background, the base knowledge from the education and then I learn by doing. And for the sport, it's just hard work.

Erakogu

Active EBS student Joonas Lindgren.

What motivates you to put forth your greatest effort?

I like meeting new people, and love the things I do.

If I'm not wrong you are also sailing? What would you consider as your biggest achievements in sailing?

National champion titles in olympic 470 and 505 classes, qualifying Finland for 2008 Olympic Games, 2009 World Cup overall 28 and latest World Ranking standing 32.

What do you like to do in your spare time?

I go running or gym, chill out with my friends, listen to music and make some food!

Erakogu

Joonas Lindgren sailing.

Joonas Mikael Lindgren
Age: 23
Native-land: Finland
Speciality: Bachelor of Business Administration
Academic year: 2

Mysteries of Financial Reporting

Piret Merimaa

With the recent eruption of the credit crunch you have probably deliberated over the adequacy of financial data: how could such a crisis develop without any sign in annual accounts? In order to bring light to the financial environment that paved the way to choking the economic stability in the world, Tudengileht is interviewing Aet Toots, the lecturer of Financial Accounting, to unveil some secrets of Financial Accounting from the specialist point of view.

After the year-long and still ongoing grip at the financial markets, is it appropriate to speak about the transparency of accounting principles and need for amendments to IFRS? Do you agree that the results of those statements actually cannot help us predicting any looming disasters?

It happened in France in the 17th century when the systemized form of accounting regulation started to develop. The process of creating rules relevant to presenting comparable financial data between companies and over time has been in process ever since. Estonia joined the EU in 2004, after which it obtained the right to speak up in this matter.

Together with listed companies, financial institutions and insurance agencies of the EU states, Australia, Canada, Russia and the USA, Estonian entities were required to prepare their consolidated statements in accordance with IFRS starting from the year 2005 at the latest. By that time, Estonia had managed to develop from the command economy to a free-market capitalist country. Local companies were advised to prepare their annual statements either in conformity with IAS/IFRS or with the Estonian GAAP. Since the Soviet Union legacy of financial reporting was poor with no modern approaches, such as the accrual basis, local accounting rules and regulations, the Estonian Accounting Acts of 1995 and 2002 were both created and amended in accordance with IFRS.

The quantum leap in the process of improving the transparency and relevance of financial reporting both at the European as well as Estonian level cannot be underestimated. It is true, there are challenges facing financial reporting today, e.g. turning the retrospective approach into forward-looking treatment, providing real-time-based figures, developing and reporting non-financial measurements, etc. However, the aim of financial reporting is only 'reporting', and it is not and will never be forecasting. To put it briefly, we cannot blame accounting standards for imparting misleading information: anticipating and following market and macro trends, managing investment risks, identifying the current economic level and acting accordingly - all that remains beyond the scope of financial accounting.

I have felt the wind of change in accounting recently: after just getting used to the policies, principles and regulations effective from 2005, specialists are facing a need for retraining. What are the most fundamental amendments that need to be taken into account when preparing the accounts for the current financial period?

In order to provide interest groups with more detailed and understandable financial information and to improve the ways of

Since the Soviet Union legacy of financial reporting was poor with no modern approaches, such as the accrual basis, local accounting rules and regulations, the Estonian Accounting Acts of 1995 and 2002 were both created and amended in accordance with IFRS.

presenting financial data, some changes in the layout of the statements have been introduced. You will notice terminological changes in the names of the statements - we will not prepare a balance sheet, cash flow statement or income statement any more. The revised version of IAS1 requires the presentation of the statement of financial position, the statement of cash flows and the statement of comprehensive income. As to reporting property, plant and equipment, revaluation gains and losses which would previously have been shown in the statement of changes in equity should be recognized in other comprehensive income and shown under that heading in the statement of comprehensive income.

When it comes to other standards, one could mention a wider use of presenting property, plant and equipment at fair value; the creation of revaluation reserves, the abolition of the 'benchmark treatment', which means that borrowing costs have been recognized as an expense in the period in which they incurred. The revised version of IAS 23 requires the capitalization borrowing costs in case of qualifying assets.

It is impossible to highlight all relevant changes; there are several semester-long courses in EBS focusing on discovering the nuances of accounting standards and related issues. Just one last comment: All those amendments we have talked about here take effect for accounting periods which begin on or after 1 January 2009 (though earlier application is permitted).

How should accounts be transferred to conform with the new rules and regulations?

IFRS 1 provides guidelines for the first-time adoption of IFRS. It advises how to prepare the opening statement of financial position as well as how to recognize assets, liabilities and owners' equity. It defines such basic terms as reporting date and date of transition, stresses the necessity of using the same accounting policies in force at the reporting date in all the financial statements and emphasizes the importance of transparency and comparability.

The first IFRS statements must include a

reconciliation of equity (share capital and reserves) as reported under previous GAAP with equity re-calculated under international standards, for the date of transition and for the end of the last period in which the entity reported under previous GAAP. In addition, the reconciliation of the profit or loss for the last period must be reported. Certainly, IFRS 1 grants exemptions from some of the above requirements in cases the cost of compliance would exceed the benefits to users of the financial statements.

There are two types of global-level standards. Wouldn't it be less complicated to apply US GAAP instead of relying on IFRS, which we could say, is a Europe-born model? Are we free to choose?

Well, the US has been reluctant to abandon its own standards in favour of the international standards, we could as well say, mostly the European ones so far. However, a Memorandum of Understanding setting out

a roadmap for convergence between US GAAP and international standards has been signed. In Estonia, we need to choose between international or local GAAP. Estonia being in the EU I would rather express my doubts about the sense of adopting something different. In order to facilitate our successors' lives it would be wiser to stick to the existing accounting system and polish it to the utmost.

And my last question - what are the challenges faced by lecturers, as well as students of accounting in the light of all these changes and amendments?

I would say that first and foremost the challenge for a lecture of accounting is somewhere else. A widely-held belief seems to be that accounting is something extremely boring, or beyond a normal person's comprehension. Therefore, I always tend to emphasize the importance of the principle of consistency - not only in financial reporting but also in studies. Once you develop an understanding of how the

accounting system works, it will be far from boring.

Now about changes and amendments. Living in the 21st century, it is not possible to give students an everlasting, always-valid recipe in any field, accounting being no exception. Especially in international groups, where there are students from different countries, together with discussing IFRS and its amendments, it is important to highlight that there are always aspects beyond the scope of standards, and that different treatments may occur in different jurisdictions, etc., so that when foreign students go back to their home country or our students make international careers, they will have a good understanding of the accounting system and the international standards, but they will also be alert to the possibility of diverse approaches to certain issues in different parts of the world. Although today's buzzwords are globalization and internationalization, the key to success is often in 'glocalization'. ■

Piret Merimaa and Aet Toots.

Nädal aega 100 krooniga – kas see on tänapäeval võimalik?

Mall Abel

Kas olete kunagi sattunud olukorda, kus nädal aega peab hakkama saama 100 krooniga? Mõne jaoks tuttav situatsioon, mõne jaoks mitte. Ka mina proovisin hakkama saada vaid 100 krooniga ning seega ilma koolilõunateta. Kuna nädalavahetuseks pidin nagunii vanemate juurde minema, kus ei kulu senti, siis jäi alles 5 päeva.

Esimese asjana tegin valmis nädalamenüü. Minu õnneks oli hetkel sügisene allahindluste aeg ning läksingi Selverist nädala toidukraami valima.

Rukkival 4 tk pakis .....5 krooni
4 tomatit 7.80
Valla viilutatud võileivavorst 4.90
kartulid 2 kg .....14 krooni
pakisupp .....5 krooni
hakkliha 500 g 19.95
suitsuviiner 500 g 19.95
makaronid 6.70
Felixi ketšup .....15 krooni
Kõik kokku: ..... 98 krooni 30 senti

Nimekirjast jäid välja maitseained, mis tavaliselt on siiski kodus olemas. Vanemad tõid mulle 5 l puhast vett (Kuusalu kraanivesi on Tallinna kraaniveest palju puhtam) ning maalt palju õunu. Seega oli kokkuvõttes lausa mitmekümne krooni jagu.

Nädala menüü plaanisin teha võimalikult mitmekesise, kuid pidin arvestama ka oma vähesese söögitegemisoskusega. Igaks hommikusöögiks oli rukkileib koos vorsti ja tomatiga, esmaspäeval ja teisipäeval sõin lõunaks pakisuppi ja õhtusöögiks pastat hakkliha-ketšupikastmega.

Kui juba esimesel päeval oli koolis raske vaadata, kuidas kõik teised lähevad sööklasse lõunat sööma, siis suutsin siiski oma kaasavõetud õuna juurde jääda. Õhtul aga leidsin internetist, et mu lemmiktrenn *capoeira* on tulnud uute Solarise Tantsuakadeemiasse. Lisaks sellele meenus, et isal tuleb kolmapäeval sünnipäev ja kingitust

on vaja. Juba esimese päeva õhtul mõistsin, et ei tule oma eelarvega välja.

Teisipäeval oli koolis pikk päev ja kõht läks väga tühjaks ning otsustasin oma väikese eksperimendi nõuetest üle astuda. Läksingi sööma ja lisakulutuseks 38 krooni kohe juures. Õhtul soojendasin taas pastat ning läksingi *capoeira* trenni, avamise puhul oli see õnneks tasuta.

Kolmapäeval sõin jälle rukkileiba ja õunu, lõuna- ja õhtusöögiks keedetud kartuleid viineritega. Iseenesest polnud toidul midagi viga, aga ometigi tahaks natuke mitmekesisemat toitu. See selleks. Isale ostsin ka kingituse ära. Lisakulu 1490 krooni vinüülplaadimängija eest ning oligi ideaalne sünnipäevakink olemas.

Neljapäeval sõin taas kartuleid viineritega, kuid seekord praetult, et midagigi oma toidu juures muuta, õhtusöögiks sõin makarone ket upiga – kõige magedam toit terve nädala jooksul.

Käes oligi reede, viimane eksperimendipäev. Veel kord sõin lõunaks makarone, õhtupoolikul käisin *capoeira*'s (30 krooni) ning õhtusöögi tegi sõber välja, kuna ta tahtis peole minna ja mind kaineks autojuhiks jätta. Kui ta teatas, et

Algselt ma ei arvestanud eksperimendi läbiviimisel lisakulutustega, kuid neid on meil kõigil – tahaks külma sügise saabudes osta kätte soojad kindad või siis saab šampoon otsa.

nii pileti kui ka (alkoholivabad) joogid teeb ta välja, olin rõõmuga nõus.

Järgmisel päeval läksin juba vanematekoju ja seal sain nautida kauaigatsetud kalarooegasid ja muid ema tehtud toite. Ja sellega on nädal möödunud.

Kõik kulud kokku: 1656 krooni 30 senti, millest söögi peale kulus 136 krooni 30 senti.

Soovitused:

- ♦ Söö hommikul kõht täis.
- ♦ Püüa piirduda 1–2 poeskäiguga nädalas. Mida vähem ahvatlusi, seda parem.
- ♦ Pea kinni söögile mõeldud rahasummast, ära ületa seda.
- ♦ Eelista odavamaid poode.
- ♦ Jälgi kampaaniapakumisi.
- ♦ Pane rõhku toidu serveerimisele. Lihtsad lisandid — toorsalatid, roheline sibul, tillivarreke — annavad toidule ilmet juurde.
- ♦ Tee süüa korraga kaheks päevaks.

Järeldused:

Minu puhul läks ilmselgelt raskeks piirduda 100 krooniga, kuid kindlasti oleksin saanud nädalamenüü palju ökonoomsemalt kokku panna ja ka mitmekülgsema, mis jäi aga mu kokaoskuste puudumise taha. Kui raha kuluks vaid toidule, siis on täiesti võimalik hakkama saada, kuid toit jääb ühekülgseks. Oleksin võinud loobuda lihast, kuid kuna koolis oli raske nädal, ei saanud ma endale lubada väsimust.

Algselt ma ei arvestanud eksperimendi läbiviimisel lisakulutustega, kuid neid on meil kõigil – tahaks külma sügise saabudes osta kätte soojad kindad või siis saab šampoon otsa. Vahel tahaks ka kinno või trenni minna. Seega ilma toetavate vanemate või töökohata oleks tudengil võimatu hakkama saada.

Elada tuleb enda võimete kohaselt.

Tudeng vs. õppejõud

Ants Liivat

Armas lugeja, rubriik „Tudeng vs. õppejõud” jätkab oma tegemisi. Nüüd juba teist korda pannakse proovile nii tudengi kui ka õppejõu teadmised erinevates valdkondades. Etteruttavalt tuleb tunnustust avaldada kahele julgele – õppejõudude seast astub võistlustulle Anto Liivat (A) ja tudengite seast Kaisa Vaino (K). Lisaks tuleb ka ära mainida väike seik seoses eelmise Tudengilehega. Nimelt ei ole rubriigi autor ja toimetuse liige mitte Anto Liivat, aga hoopis Ants Liivat. Selleks, et kõik oleks selge, on ka tänase rubriigi üheks peakangelaseks just Anto Liivat. Vaatame siis lähemalt, kuidas neil läks ja ärge unustage ka enda teadmisi proovile panna!

Kaisa Vaino

Vanus: 22

Teaduskond/õppetool:

Rahvusvaheline ärijuhtimine,
3. kursus

Anto Liivat

Vanus: 27

Teaduskond/õppetool:

Juhtimise õppetool

Fotod: Egert Kamenik

Vastab Kaisa

K: 1343? (1 p)

K: (mõtleb kaua) Ei tule praegu... (0 p)

K: Veetid? Ei, oota... Osastav on vett... Sellel sõnal ei olegi mitmust? Las olla veetid! (0 p)

K: Need olid mingid need naisliikujad, kes võitlesid naiste õiguste eest... (1 p)

K: Seda ma mäletan! See oli mingi Microsofti tüüp ja ta nimi oli vist Rein (kahtleb) Laane? (loeme ikkagi õigeaks) (2 p)

K: (pikk mõttepaus) Vot ma ei teagi, las ma mõtlen. Neid peaks ju nii palju olema, umbes 20 tükki... Äkki ma pakuks seda Rehet? (0 p)

K: (Andsime vihje, et valiti teist ametiaega) Kas see oli tüüp, kes oli varem see Jõks ja hiljem pandi üks teine tüüp sinna? Ega vist ei tule... Ma ei tea seda... (0 p)

Küsimus

1. AJALUGU: Mis aastal algas Jüriöö ülestõus? (1 p)

2. VARIA: Kes on Eesti 50-kroonisel rahatähel? (1 p)

3. EESTI KEEL: Kuidas on sõna „vesi“ mitmuse osastavas käändes? (1 p)

4. AJALUGU: Kes olid sufražetid? (1 p)

5. TUDENGILEHT: Kes oli oktoobrikuu Tudengilehe kaanestaar ja mis alal ta töötab? (2p)

6. EBS: Kes nimetatud isikutest ei ole pälvinud EBSi aasta ärijuhi tiitli? Kas Aivar Rehe, Hans H. Luik või Ville Jehe? (1 p)

7. RIIK: Kes on hetkel Eestis riigikontrolör? (1 p)

Vastab Anto

A: Hehee, kus mu Google on? 1300 midagi oli... näiteks 1317... (0 p)

A: Tobias. (1 p)

A: Vesi. (1 p)

A: (anname vihje, et teema on seotud Prantsusmaaga) Tõenäoliselt on tegemist siis Suure Prantsuse revolutsiooniga. See on seotud kuidagi kannatustega ja Suure Prantsuse revolutsiooni funktsionääridega. (0,5 p)

A: Ei ole jõudnud veel seda lehte haarata... (anname vihje: Microsoft Eesti juht) Keegi meesterahvas on, aga mul ei tule see nimi praegu meelde... (0 p)

A: (väike mõttepaus) Ville Jehe. (1 p)

A: Miinkel Oviir. (1 p)

K: Ma pakun, et see on midagi sinna 7 kanti lähenenud juba? (1 p)

K: (ohkab väga sügavalt) Appi, ma ei saa seda öelda... Ma pakun Ikevaldi... Rannap... (1 p)

K: Minu arust vist Pärnu jõgi... (0 p)

11.K: Mingid orhideed, äkki? (0 p)

12.K: Ma tean seda küll, aga mul ei tule see pähe... (anname vihje, et see on inglise keeles) Kuule, aga vahet ei ole... (0 p)

Tulemus: 6 punkti 13st.

8. MAAILM: Mitu miljardit inimest on maailmas aastal 2009? (1 p)

9. EBS: Kes on hetkel EBSi üliõpilasesinduse juhatajate esimees? (1 p)

10. GEOGRAAFIA: Mis on Eesti kõige pikem jõgi? (1p)

11. BIOLOOGIA: Millise Eestis kasvava taime ainukeseks looduslikuks kasvukohaks on Saaremaa? (1 p)

12. EBS: Mis on EBSi hüüdlause, see on kirjas ka ülikooli lipul? (1 p)

Teise „Tudeng vs. õppejõud“ lahingu on võitnud õppejõud Anto Liivat. Palju õnne ja tänane osalejaid! Seega on hetkel skoor õppejõudude kasuks 2 : 0.

A: 8 – 9 miljardit... (0 p)

A: Ikevald Rannap. (1 p)

A: (pikk mõttepaus) Kasari jõgi... (ütleme, et ei ole õige) Võhandu ka ei ole? (0,5 p)

11.A: (ohkab) Ega vist ei tea... (0 p)

12.A: „Tuleviku tegijad.“ Neid hüüdlauseid on olnud vägagi erinevaid... On olnud ka selline, et „Enne targaks, siis rikkaks“. (1 p)

Tulemus: 7 punkti 13st.

Õiged vastused

1) 23. aprillil 1343. 2) Rudolf Tobias. 3) Vesi. 4) Sufratetid olid naised, kes hakkasid 19. ja 20. sajandil naistele häälendamiseõigust taotlema ja üldiselt naiste õiguste eest seisma. 5) Microsoft Eesti juht Rain Laane. 6) Ville Jehu. 7) Mihkel Oviir. 8) 6,7 (peaaegu 6,8) miljardit inimest. 9) Kaspar-Ikevald Rannap. 10) Võhandu jõgi (162 km). 11) Saaremaa robrotroh. 12) „Success is our ultimate goal!“ / „Sovivime küll saada konkreetselt inglisekeelset lauset, aga kuna neid hüüdlauseid on tõesti päris palju, nagu ka õppejõud Anto Liivat ütles, siis loeme õigeks ka sellised nagu „Tuleviku tegijad“ ja „Enne targaks, siis rikkaks“.

Tudengisudoku

9	1			3	4	7	
		5	7				9
	6	2	9				1
		3	4			2	
	8			9	5	4	
5				2			7
8		6	9		1		
3		7		1	2		
	2			5	4		

7			2	4			3
9				5			7
	6	3			9	4	
		6	9		1	2	
4				3			8
			4	7	5		
		8	1		7	4	
		7				1	
1	2		8	3		5	6

		3	7				
	7			4			8
	9			5		3	7
		6	9			3	8
	4			2		7	
1	3			7	6	4	
2					5	1	
3					1	9	4
	1	5	6	9			2

Võida EBSi meene!

Kõigi sudoku õige vastuse saatjate vahel läheb loosi EBSi meene. Õige vastus on iga sudoku keskmise kasti horisontaalne rida. Õiged vastused palun saata meiliaadressile liisi.poomann@ebs.ee hiljemalt 25. novembriks käesoleval aastal.

Koos vastusega pange kirja ka oma nimi, kursus ja telefoninumber. Võitja selgitame välja 1. detsembriks ja võtame teiega ise ühendust.

Raamatusoovitusi

J. P. Kotter. Edujanu

Tallinn: Äripäev. 2009

Vaatamata viimase aasta koondamislainele hoiab osa tööle alles jäänud inimesi visalt kinni vanadest probleemide lahendamise viisidest, andes tapva löögi igale uuele säravale algatusele. Tasub uurida ja analüüsida töötajate valmisolekut kohaneda uue majandusreaalsusega, samuti soovi välja töötada ja omaks võtta muutunud ärikeskkonnas edukaks toimimiseks vajalikke lahendusi. Firma on jätkusuutlik vaid siis, kui suudetakse vabaneda nn EiEidest, kelle sooviks on hävitada igasugune uuenduslikkus ja efektiivsemaks muutumise soov ettevõttes.

S. Karu. Juhtimise võlu ja valu. II osa: Eesti tippjuhtide mõtteid oma tööst

Tartu: Rafiko Kirjastus. 2002

18 Eesti avaliku ja erasektori tippjuhti jagavad oma juhtimisalaseid kogemusi. Muuhulgas soovitatatakse minna üle Eestis juurdunud „ei“-kasvatusele „jah“-kasvatusele (Mai Parras, ASi Linette juhataja), meeskondade komplekteerimisel ja juhtimisel rõhutada saavutusmotiivi (Madis Habakuk, EBS Groupi president) ning kui juht kurdab apaatsete töötajate üle, siis antakse nõu vigu eelkõige iseendast otsida (Mart Altvee, ASi Ühisliising juhataja esimees).

E. M. Goldratt. Eesmärk: Pideva arengu protsess

Goldratt Baltic Network. 2007

Käsitus põhjustest ja tagajärgedest, mis valitsevad organisatsioone, ning uutest juhtimise põhimõtetest. Autor veenab, et tagajärgedega võitlemise asemel tuleb tegeleda põhjustega. Raamatus uuritakse, kuidas erinevate juhtimistasandite ja allüksuste eesmärgid ettevõtte kui terviku eesmärgi teenistusse koondada ja tekkinud sünergia kaudu rakendada kogu organisatsioonis peituv potentsiaal. Kuidas valitsevat arutust arukuseks muuta („How to make common sense out of nonsense“) – see ongi eesmärgi peamine sõnum.

P. Lencioni. Viis põhjust, miks meeskond ei toimi

Tallinn: Pegasus. 2002

Tõelise konkurentsieelise ei loo mitte

strateegia, tehnoloogia ega raha, vaid hoopis edukas meeskonnatöö. Jutustuse peategelane peab lahendama juhtimiskriisi: ühendama töörühma, milles valitsev korratus ähvardab ettevõtte pankrotti viia. Autor toob välja viis enamlevinud põhjust, miks ka kõige paremad meeskonnad raskustesse satuvad. Teos on kohustuslik lugemisvara igale juhile, kes on jõudnud arusaamani, et üksinda ei ole võimalik edasi liikuda ja edu saavutada.

M. Buckingham, C. Coffman. Kõiki reegleid rikkudes: Mida maailma parimad juhid teisiti teevad?

Väike Vanker. 2002

Kiiresti muutuvast majanduskliimas vajavad firmad juhte kui eestvedajaid-katalüsaatoreid, kes kutsuvad esile iga töötaja tegevuse, kiirendades reaktsiooni töötaja annete ja ettevõtte eesmärkide vahel ning töötaja annete ja klientide vajaduste vahel. Juht peab olema liimiks struktuuri ja tööjaotuse funktsioneerimiseks vajaliku meeskonna loomisel, ühendamisel, motiveerimisel ja eestvedamisel. Kuidas olla edukas erinevalt kõikidest senistest üldtunnustatud juhtimispõhimõttest, sellele küsimustele aitavad autorid, toetudes 80 000

Ameerika firmajuhi tegevuste uurimisele, vastust leida.

E. Samel. Suhtlemine – keskastmejuhi proovikivi

Tallinn: Äripäev. 2005

Raamatu materjal põhineb 50 Eesti ettevõtja ja konsultandi kogemusel. Edukas juht on kui amööb, kes kogu aeg vohab ja võtab ettevõtte arengule sobiva kuju. Keskastme juhtide peamiste probleemidena tuuakse välja juhi soovi kõik ise ära teha, suutmatust taluda määramatust ja kaost, identiteedi arendamise oskuse puudulikkust, otsustusvõimetust, raskusi kuulata ja arvesse võtta erinevaid seisukohti ja eriarvamusi.

R. Burns. Edukas delegerimine: Lihtne ja tõhus teejuht efektiivse delegerimise rakendamisel

Agitaator. 2001

Kas te otsite võimalusi oma ettevõtte efektiivsuse tõstmiseks ja püüate aidata oma töötajatel ja ettevõttel areneda, kuid teil napib aega ja raha? Kui jah, siis on raamat just teie vajadusi silmas pidades kirjutatud! Teos õpetab olema targem ning õppima oskuslikult delegerima, ilma et ettevõttes toimuva suhtes kontrolli kaoks.

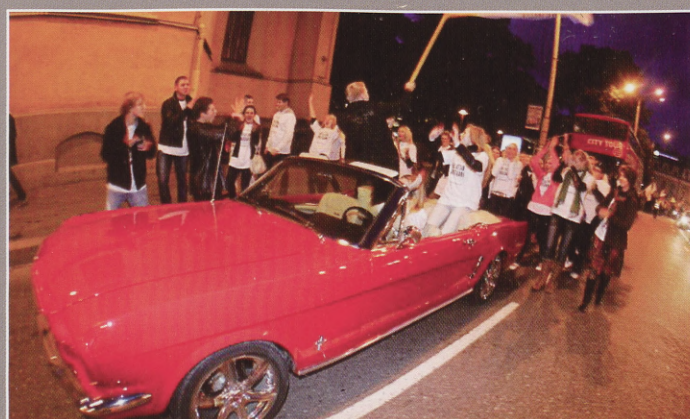
Fred-Ander Pärn

Valik on sinu.

Tudengipäevade paraad

28.septembrist kuni 1.oktoobrini toimusid Tallinnas Tudengipäevad, mille raames toimus palju huvitavat. Urituste keskpunktiks oli Tammsaare park. Ebsikad võtsid osa ka esimesel päeval toimunud paraadist.

Extremely Better Stronger

**Glamorous EBS Student Council's
15th Anniversary**

Dresscode: Formal

Date & Time: November 27, 22.00

Place: Astoria Palace Night Club

Show: Sandra Nurmsalu and Urban Symphony

Entertainment: Poker Tournament

Price: With Ebsikas Card 135 , Without 150, On the spot 200

Free welcome drink!

www.ebsikas.ee

ÉCUSSON
Grand Cidre

Astoria Palace
NIGHT CLUB

Estonian
Business
School

